

STANJE PORICANJA

SRBIJA 2025
RATNI ZLOČINCI KAO ZASLUŽNI GRAĐANI

Autori

Branimir Đurović, Marko Milosavljević

Naslov

Stanje poricanja – Srbija 2025: Ratni zločinci kao zaslužni građani

Za izdavača

Sofija Todorović,

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR Srbija)

Terazije 14/ 5, 11 000 Beograd

Dizajn

Boris Firicki

Tiraž

100 komada

Lektura i prevod

Ivana Radović

Beograd, 2026. godine

Ova publikacija je pripremljena uz finansijsku pomoć Evropske unije. Inicijativa mladih za ljudska prava isključivo je odgovorna za sadržaj publikacije, čiji sadržaj nužno ne odražava stavove Evropske unije.

Sadržaj

Skraćenice	2	— Obrad Stevanović	23
Uvod	3	— Slobodan Milošević	23
Metodološki okvir	3	— Dragoslav Bokan	24
Postupanje i izjave predstavnika izvršne vlasti	5	Prakse poricanja pojedinih ratnih zločina	25
Postupanje i izjave predstavnika zakonodavne vlasti	7	— Genocid u Srebrenici	25
Postupanje pravosudnih institucija	8	— Ratni zločini na Kosovu	26
Nosioci narativa poricanja prema ranim zločinima	11	— Ratni zločini u Bosni i Hercegovini	28
Veličanje osuđenih ratnih zločinaca	14	— Ratni zločini u Hrvatskoj	29
— Nebojša Pavković	14	— Ratni zločini uopšte	30
— Vladimir Lazarević	15	Vaninstitucionalno poricanje	31
— Vojislav Šešelj	16	Medijsko poricanje/medijska zloupotreba počinitelaca	33
— Ratko Mladić	17	Estetika poricanja	35
— Nikola Šainović	18	Tabela sa primerima institucionalnog poricanja	38
— Vlastimir Đorđević	19	Tabela sa primerima vaninstitucionalnog poricanja	41
— Vinko Pandurević	19		
— Dragan Vasiljković	20		
— Veselin Šljivančanin	20		
— Alen Ristić	21		
Druga lica optužena ili povezana sa ratnim zločinima	21		
— Milorad Ulemek	21		
— Živojin Ivanović	22		
— Ljubiša Diković	22		

Skraćenice

BiH – Bosna i Hercegovina

BIRN - Balkanska istraživačka mreža Srbije

FHP – Fond za humanitarno pravo

JNA – Jugoslovenska narodna armija

JSO – Jedinica za specijalne operacije

JTRZ – Javno tužilaštvo za ratne zločine

MKSJ – Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

MRMKS – Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

NATO – Severnoatlantski savez

NUNS – Nezavisno društvo novinara Srbije

ODIHR – Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava

OEBS – Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju

OVK – Oslobođilačka vojska Kosova

PZR – Poverenik za zaštitu ravnopravnosti

RDB – Resor državne bezbednosti MUP-a Srbije

RTRS – Radio-televizija Republike Srpske

RTS – Radio-televizija Srbije

RTV – Radio-televizija Vojvodine

SPC – Srpska pravoslavna crkva

SPS – Socijalistička partija Srbije

SNS – Srpska napredna stranka

SRJ – Savezna Republika Jugoslavija

UN – Ujedinjene nacije

VJ – Vojska Jugoslavije

VRS – Vojska Republike Srpske

Uvod

Izveštaj o poricanju ratnih zločina tokom 2025. godine četvrti je po redu izveštaj Inicijative mladih za ljudska prava (YIHR) u kojem su mapirane i identifikovane široko rasprostranjene prakse poricanja ratnih zločina počinjenih tokom 1990-ih kako od strane zvaničnika i institucija Republike Srbije, tako i od strane širokog spektra društvenih aktera.

Brojni slučajevi poricanja ratnih zločina koji su evidentirani u ovom izveštaju odigrali su se u specifičnom društveno-političkom kontekstu koji je obeležio celu 2025. godinu u Srbiji – studentske blokade i masovni protesti širom zemlje – i neke od njih u tom kontekstu treba tumačiti. Zahtev za odgovornošću predstavlja ključnu okosnicu novijih protesta predvođenih studentskim pokretom u Srbiji. Fokus studenata u blokadi je usmeren na zahtev da se utvrdi pravna i politička odgovornost za korupciju i sistemske propuste koji su doveli do pada nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu 1. novembra 2024. godine u kome je smrtno stradalo 16 građana.

U svojim ranijim izveštajima i publikacijama¹, Inicijativa mladih je ukazala na to da se ovakve prakse poricanja zločina počinjenih tokom oružanih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije neretko koriste za diskreditaciju, delegitimizaciju i obračun sa političkim protivnicima vlasti, civilnim društvom i nezavisnim medijima u zemlji. Događaj koji je obeležio 2025. godinu po razmerama slavljenja ratnog zločinca i poricanja ratnih zločinaca je smrt Nebojše Pavkovića. Ceo državni aparat sa provladinim medijima je od kraja septembra do kraja oktobra 2025. godine iskoristio loše zdravstveno stanje Pavkovića kako bi poricali ratne zločine za koje je osuđen, a njega predstavili kao velikog oficira. Koliko je Pavković slavljen tokom 2025. godine govori podatak da je on prvi ratni zločinac iz devedesetih koji sahranjen u Aleji zaslužnih građana na beogradskom Novom groblju što predstavlja opasan presedan da će se takva praksa nastaviti. Zbog statusa zaslužnog građanina koji je Pavković i nakon smrti dobio, kao i zbog toga što je sahranjen uz najviše vojne počasti ovaj izveštaj se zove „Stanje poricanja - Srbija 2025: Ratni zločinci kao zaslužni građani”.

Metodološki okvir

Četvrti godišnji izveštaj Inicijative mladih za ljudska prava o poricanju ratnih zločina i drugih kršenja ljudskih prava u vezi sa oružanim sukobima na prostoru bivše Jugoslavije, metodološki se zasniva na analizi sadržaja izjava političkih zvaničnika i drugih

1 Negiranje budućnosti – put u prošlost: Predlog novog okvira za borbu protiv negiranja genocida, Inicijativa mladih za ljudska prava, 2023, <https://yih.rs/bhs/publikacija-negiranje-buducnosti-put-u-proslost-predlog-novog-okvira-za-borbu-protiv-negiranja-genocida/>; Maja Davidović, Branimir Đurović, Killing the truth – Genocide denial and historical revisionism in Serbia as state-sponsored violence: trajectories, challenges and opportunities, Youth Initiative for Human Rights, Cardiff University, 2025, https://yih.rs/wp-content/uploads/2025/07/KILLING-THE-TRUTH.FINAL_.pdf

pojedinaца, potom službenih saopštenja institucija i medijskih tekstova kao i odluka relevantnih institucija.

U odnosu na izvor poricanja i u odnosu na to ko je nosilac poricanja, razlikujemo institucionalno i vaninstitucionalno poricanje. Institucionalno poricanje u Srbiji je utemeljeno u državnoj politici sećanja koju odlikuje istorijski revizionizam, poricanje i relativizacija počinjenih zločina i odgovornosti za njih.

Vaninstitucionalno poricanje je prisutno pre svega u medijima, a njegovi nosioci su, kako sami mediji, tako i različite desničarske i/ili ekstremističke grupe i/ili pojedinci, često ugledni članovi društva, profesori univerziteta i penzionisana vojna lica, ali i kvazinaučnici i kvazieksperti. Nosioci vaninstitucionalnog poricanja su i lica osuđena za ratne zločine, kao i osumnjičeni za ratne zločine. Međutim, vaninstitucionalno poricanje se ne dešava u društvenom vakuumu. Njega podržavaju institucije Republike Srbije, pre svega kroz političko konstruisanje stvarnosti u kojoj su relativizacija i negiranje činjenica i događaja iz prošlosti legitimni. Poricanje se toleriše i odobrava, a neretko i finansijski podržava.

Ovaj izveštaj prepoznaje tri strategije poricanja², a kojima se pribegava u javnom diskursu – *bukvalno poricanje*, *poricanje tumačenja* i *poricanje implikacija*. Ove strategije se najčešće prepliću i koriste istovremeno. Kada se bukvalno poricanje suoči sa nepobitnim dokazima, ono ne nestaje nego se prevodi u legalističku reinterpetaciju ili političko opravdanje.

- **Bukvalno poricanje** je tvrdnja da se nešto nije desilo ili da nešto nije istinito. Budući da je bukvalno poricanje teško održivo u situaciji kada je dostupan veliki korpus sudski utvrđenih činjenica o ratnim zločinima, ovo je strategija kojoj se najređe pribegava.
- **Strategija poricanja tumačenja** podrazumeva priznanje da se nešto dogodilo, pri čemu, međutim, negiramo pravnu kvalifikaciju događaja smatrajući je preoštrm i prejakom, neadekvatnom stvarnosti kakvom je mi doživljavamo. Ovo je strategija koja je dominantna kada govorimo o poricanju u Srbiji, posebno u slučaju negiranja genocida u Srebrenici.
- **Poricanje implikacija** je jedna vrsta uprošćene racionalizacije. U ovom slučaju se ne radi o nepriznavanju da se nešto desilo, nego o poricanju implikacije događaja. Ova strategija se koristi kako bi se izbegli određeni moralni ili psihološki zahtevi – priznaje se da je izvršen zločin, ali se od njega ograđuje. Ova strategija uključuje i relativizaciju događaja. U ovoj strategiji poricanja odgovornost se prebacuje na žrtvu i izvodi kontekstualizacija često pozivanjem na istoriju koja se koristi kao opravdanje događaja.

Postupanje i izjave predstavnika izvršne vlasti

Kao i prethodnih godina, predstavnici izvršne vlasti – od predsednika Republike, preko predsednika Vlade i ministara, do različitih institucija – prednjače u praksama negiranja i relativizacije ratnih zločina. Zbog društveno-političke krize i masovnih protesta i blokada fakulteta, u izjavama predstavnika izvršne vlasti su u 2025. godini teme ratnih zločina su često korišćene za obračun i diskreditaciju studentskog pokreta.

U prva tri meseca 2025. godine pojačana je šovinistička retorika protiv hrvatskih državljana/ki kao i državljana Srbije sa dvojnim državljanstvom, čime se detaljnije Inicijativa bavila u izveštaju Dosije Hrvatska: Koordinacija mržnje. Kršenje ljudskih prava U prva tri meseca 2025. godine pojačana je šovinistička retorika protiv hrvatskih državljanice/ki kao i državljanice Srbije sa dvojnim državljanstvom, čime se detaljnije Inicijativa bavila u izveštaju Dosije Hrvatska: Koordinacija mržnje. Kršenje ljudskih prava građana/ki Hrvatske i propagiranje mržnje tokom političke krize u Srbiji (decembar 2024 – februar 2025). Inicijativa je mapirala pet najindikativnijih slučajeva kršenja prava i analizirala preko 20 diskriminatornih izjava najviših zvaničnika Republike Srbije i provladinih medija.³ Ovaj trend se nastavio tokom cele 2025. godine, o čemu svedoči kvalifikovanje građana Hrvatske i građana Srbije koji su pripadnici hrvatske nacionalne manjine kao „ustaša” što podseća na period kraja osamdesetih i celu deceniju ratnih devedesetih čime je dodatno normalizovalo poricanje ratnih zločina u Hrvatskoj počinjenih od snaga nad kojima je kontrolu imao Slobodan Milošević.

Ministar kulture Nikola Selaković je u februaru ocenio da je cilj blokada i protesta da Srbija prizna da je u Srebrenici počinjen genocid i da su Srbi genocidan narod. Član borda direktora Naftne industrije Srbije Dragutin Matanović je na sličan način razumeo proteste, ističući da su opozicija i studenti na antisrpskoj poziciji i da žele da nateraju Srbe da priznaju da su genocidni. Predsednik Vlade u ostavci Miloš Vučević nije blagonaklono reagovao na optužbe na račun vlasti da je na opozicionom protestu 15. marta upotrebila zvučni top, rekavši da je to laž kao što su laž zločini na Markalama i Račku. Vučević se u junu, pred svoj polazak na protest podrške vladajućem režimu, kritikovao studentski pokret navodeći da je njihov cilj da Srbe proglase genocidnim narodom.

Prakse poricanja u Srbiji u 2025. godini intenzivirale su se sa povratkom Nebojše Pavkovića u Srbiju, nakon što je Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove doneo odluku da ga zbog lošeg zdravstvenog stanja privremeno pusti iz zatvora u

3 Inicijativa mladih za ljudska prava, Izveštaj „Dosije Hrvatska: Koordinacija mržnje”, 14.3.2025: https://yih.rs/wp-content/uploads/2025/03/Slucaj-Hrvatska-Koordinacija-mrznje-Krsenja-ljudskih-prava-gradana_ki-Hrvatske-i-propagiranje-mrznje-tokom-politicke-krize-u-Srbiji-decembar-2024-februar-2025-3-min.pdf

Finskoj u kojoj je služio osamnaestogodišnju kaznu. Javnost u Srbiji je za ovu odluku MRMKS-a saznala od predsednika Republike Aleksandra Vučića i pre nego što je zvanično objavljena. Vučić je Pavkoviću poželeo srećan put, dok je predsednik Vlade Đuro Macut izjavio da je Srbija pokazala da brine o svojim građanima time što je urgirala da Pavković bude pušten. Ministar pravde Nenad Vujić je konstatovao da ima još građana Srbije koji služe zatvorske kazne u inostranstvu i da Srbija mora da pokaže da stoji iza tih ljudi. Predsednik SNS i savetnik predsednika Republike Miloš Vučević izjavio je da je na ponos današnjih generacija što je Srbija uspeła da vrati Pavkovića iz zatvora. Nebojša Pavković je u Srbiju stigao 28. septembra 2025. godine.

Pavković je preminuo 20. oktobra. Telegrami saučešća njegovoj porodici stigli su od najviših predstavnika vlasti. „Generacije vojnika i starešina pamtiće ga po radu, disciplini i uverenju da se uniforma nosi sa čašću, a reč drži kao zavet“, napisao je Vučić. „U vremenima velikih iskušenja ostao je dosledan idealima koje je branio i vrednostima u koje je verovao“, naveo je Macut. Telegramе sličnog sadržaja poslali su i Ivica Dačić i Bratislav Gašić. U Domu Vojske u Beogradu organizovana je komemoracija Pavkoviću, kojoj su prisustvovali načelnik Generalštaba Vojske Srbije Milan Mojsilović i ministri u Vladi. Pavković je sahranjen u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju u Beogradu uz najviše vojne počasti, u prisustvu državnog vrha.

Istog dana je ispred Doma Narodne skupštine, u improvizovanom kampu, održan skup pristalica režima kojem su prisustvovali Vučić i pojedini ministri, kao i ljudi iz različitih državnih institucija. Na skupu je, između ostalog, poručeno da je Srbija Pavkovića ispratila kako dolikuje srpskim generalima i junacima.

U odbrani ideje da se zgrada bivšeg Generalštaba Vojske Srbije i Crne Gore sruši i zemljište ustupi Džeradu Kušneru, zetu američkog predsednika Donlada Trampa, predstavnici vlasti su često potezali temu odnosa prema osuđenim ratnim zločincima. Vučić je u novembru na TV Pink kritičare rušenja zgrade Generalštaba etiketirao kao one koji Nebojšu Pavkovića i Vladimira Lazarevića nazivaju ratnim zločincima.

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Demo Beriša prisustvovao je slavlju koje je povodom Dana srpskog jedinstva, slobodne i nacionalne zastave u selu Hrtkovci organizovao Vojislav Šešelj i njegova Srpska radikalna stranka. U periodu od 10. maja 1992. godine do 1. jula 1992. godine oko 20 hrvatskih porodica je fizički izbačeno iz njihovih kuća u Hrtkovcima, dok su mnogi podlegli pritisku i pristali na razmenu imovine nakon šovinističkog govora Vojislava Šešelja od 6. maja 1992. godine. Od maja do avgusta 1992. godine, iz Hrtkovaca se pod pritiskom iselilo oko 450 hrvatskih i nacionalno mešovityh porodica.

Prakse poricanja podrazumevaju i prećutkivanje. Tako je Vučić na obeležavanju godišnjice NATO bombardovanja, bez pominjanja konteksta u kojem je Srbija bombardovana, izjavio da nemamo čega da se stidimo, zahvalivši se onima koji su pokazali čojstvo i junaštvo u odbrani zemlje. Ministarska za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Milica Đuđević Stamenkovski je povodom

odluke Vlade da u kalendar državnih obeležavanja za 2026. godinu uvrsti „Dan sećanja na stradale Srbe u operaciji Bljesak i bitku na Paštriku prokomentarisala da je dužnost države da obeležava događaje koji ispisuju stranice naše istorije i da se mladim generacijama ostavi u amanet znanje, ponos i samopouzdanje koje proističe iz istine. Za ministra bez portfelja zaduženog za koordinaciju aktivnosti i mera u oblasti odnosa sa dijasporom Đorđa Milićevića „srpski narod nikada nije vodio osvajačke ratove“ i istakao je „da neki pokušavaju da zamene mesta žrtava i agresora“.

Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja odobrio je dokumentarni film u kojem je jedan od naratora Vladimir Lazarević i uvrstio ga u obrazovni program za osnovne i srednje škole. Pokrajinski sekretarijat za kulturu pokušao je da otkupi više od 50 primeraka knjiga Milorada Ulemeka Legije. Dragoslav Bokan, čija je paravojna jedinica „Beli orlovi“ dovođena u vezu sa ratnim zločinima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, izabran je za predsednika Upravnog odbora Narodnog pozorišta. Vojislav Šešelj je, kao i ranijih godina, bio učesnik beogradskog sajma knjiga.

Na „narodnom saboru“, organizovanom u aprilu od strane vlasti, pod nazivom „Ne damo Srbiju“, okupljene je zabavljao pevač Mirko Pajčin koji je poznat po šovinističkim pesmama koje dehumanizuju Bošnjake i Hrvate i u kojima se slave ratni zločinci.

Postupanje i izjave predstavnika zakonodavne vlasti

Tokom 2025. godine mapirano je 46 izjava tokom zasedanja Narodne skupštine u kojima se poriču ratni zločini, slave ratni zločinci ili relativizuju sudski utvrđene činjenice. Dominantno je poricanje genocida u Srebrenici i optuživanje predstavnika opozicije od strane vladajuće koalicije za predaju Haškom tribunalu „srpskih generala“ kao i Slobodana Miloševića – što se često predstavlja kao izdaja.

Lepomir Ivković, narodni poslanik SNS je 4. marta 2025. godine izjavio da se „bivša vlast usudila se da hapsi legalno i legitimno izabrane predsednike Republike Srbije, Republike Srpske i da ih isporučuje Haškom tribunalu. Usudila se da Haškom tribunalu isporučuje časne i čestite generale srpske vojske i časne i čestite oficire srpske vojske, koji dan danji čamuju po haškim kazamatima, čekajući svoju smrt“. Ivković je negirao genocid u Srebrenici tako što je rezoluciju UN-a o osudi genocida nazvao „sramnom“, pri čemu je veličao nastup predsednika Vučića pri Generalnoj skupštini UN predstavljajući pobedom Vučića to što je, prema Ivkoviću, „ubedio 109 zemalja od 191 da ne glasaju za tu sramnu rezoluciju“. Marko Atlagić, takođe poslanik SNS-a 5. marta je slavio Slobodana Miloševića i pri tome optužio opoziciju da je „prodala Miloševića Haškom tribunalu“ dok je ovaj sud nazvao „sprdnjom“, a opoziciju je pozvao da zbog toga „izvrši samoubistvo“.

Marina Raguš, potpredsenica Narodne skupštine iz redova SNS-a, komentarišući izjavu tadašnjeg potpredsenika Vlade Srbije Aleksandra Vulina o Slobodanu Miloševiću, na godišnjicu njegove smrti 11. marta izjavila je kao predsedavajuća parlamenta da je smrt Miloševića bila „klasično ubistvo”. Nenad Filipović, poslanik Jedinственe Srbije je 13. marta, govoreći o važnim datumima u martu mesecu pored više međunarodno značajnih datuma koje su usvojile Ujedinjene nacije naveo i da je važan datum smrt Slobodana Miloševića, odnosno 11. mart.

Dejan Bulatović, poslanik SNS-a je sredinom aprila zahtevao od Marinike Tepić da se „izvini jer je potpisala deklaraciju o genocidu u Srebrenici”. Mesec dana pred 30. godišnjicu genocida u Srebrenici, Aleksandar Nikolić, poslanik SNS-a, izjavio je da „u Srebrenici nije bio genocid, a srpski narod nikad neće biti genocidan narod”. Dušan Bajatović, narodni poslanik SPS-a, je u junu izjavio da su „neki tražili da se bombarduje Beograd da bi otišao Slobodan Milošević. Sada neki traže da propadne Srbija da bi otišao Aleksandar Vučić”.

Opozicioni poslanički klub okupljen oko Stranke demokratske akcije (SDA) Sandžaka koji čini šest narodnih poslanika podneo je 3. jula Skupštini Srbije Predlog rezolucije o genocidu u Srebrenici.⁴ SDA Sandžaka saopštila je da je predlog zasnovan na presudama Haškog tribunala, kao i na Rezoluciji Generalne skupštine Ujedinjenih nacija iz 2024, kojom je 11. jul proglašen Međunarodnim danom sećanja na genocid u Srebrenici. Iako je u zahtevu zatraženo da se o ovoj deklaraciji raspravlja po hitnom postupku tek u oktobru 2025. godine glasalo se ovom predlogu u skupštini koji je na kraju odbijen.

Postupanje pravosudnih institucija

Tokom 2025. godine pred Odeljenjem za ratne zločine Višeg suda u Beogradu nastavljena su suđenja za ratne zločine u predmetima Srebrenica, Srebrenica II i Štrpci. U dva od tri predmeta, odnosno u predmetima Srebrenica II i Štrpci, tokom prethodne godine donete su prvostepene presude, dok je suđenje za jedno od najvećih masovnih egzekucija u okviru genocida u Srebrenici, u zemljoradničkoj zadruzi Kravica ušlo je u desetu godinu suđenja.

Posle više od tri godine suđenja, Viši sud u Beogradu doneo je 1. jula prvostepenu presudu prema kojoj je Milenko Živanović oslobođen optužbi da je naredbama iz novembra 1992. godine, kao iz marta i jula 1995. učestvovao u prisilnom iseljavanju civilnog stanovništva muslimansko-bošnjačke nacionalnosti iz regiona Srebrenice, s prostora koji su pripadali zoni odgovornosti Drinskog korpusa.

Fond za humanitarno pravo (FHP) je nakon objave presude početkom jula 2025. godine, u saopštenju naveo da je oslobađajuća prvostepena presuda Živanoviću, koju je izreklo Sudsko veće Višeg suda u Beogradu, pravno neodrživa i da predstavlja opasan

⁴ Predlog deklaracije su potpisali poslanici ovog kluba, uglavnom članovi SDA i Pokreta slobodnih građana (PSG): Pavle Grbović, Ahmedin Škrijelj, Minela Kalendar, Ana Oreg, Šaip Kamberi i Vladimir Pajić.

pravosudni presedan. Kako je naveo FHP, obrazloženje presude koje je iznela predsednica Sudskog veća, sudija Mirjana Ilić – da komandant Drinskog korpusa nije izdavao naredbe za prisilno preseljavanje bošnjačkog civilnog stanovništva iz Srebrenice, već isključivo borbene zadatke protiv jedinica suprotstavljene strane – predstavlja revizionistički pokušaj reinterpretacije sudski utvrđenih činjenica i negiranje nalaza međunarodnih presuda koje imaju snagu međunarodnog prava.⁵

U oktobru 2025. godine sudsko veće odeljenja za ratne zločine donelo je drugu prvostepenu presudu za slučaj otmice u Štrpcima koja se dogodila februara 1993. godine. Viši sud u Beogradu je na po deset godina zatvora osudio nekadašnje pripadnike Vojske Republike Srpske (VRS) Gojka Lukića i Duška Vasiljevića i na pet godina Draganu Đekić pošto je utvrđeno da su 1993. godine u mestu Štrpci iz voza na relaciji Beograd-Bar kidnapovali 20 civila nesrpske nacionalnosti, koji su posle toga svirepo ubijeni.⁶

Prva prvostepena presuda, kojom su počinioci 2023. godine bili osuđeni na ukupno 35 godina zatvora je odlukom Apelacionog suda u Beogradu ukinuta i predmet je vraćen na ponovno suđenje. Druga prvostepena presuda je zapravo istovetna kao i prva, a ukupna kazna je niža, jer je u međuvremenu preminuo jedan od osuđenika Jovan Lipovac koji je prvom presudom, kao i Gojko Lukić i Duško Vasiljević bio osuđen na deset godina zatvora. Među optuženicima je bio i Ljubiša Vasiljević nekadašnji pripadnik VRS koji je tokom prvog suđenja takođe preminuo.⁷

U slučaju „Tuzlanska kapija“, ni tokom 2025. godine nije došlo do izvršenja presude Suda Bosne i Hercegovine iz 2014. godine, kojom je general Novak Đukić osuđen na 20 godina zatvora. Od 2018. godine, kada je veštačenjem utvrđeno da Đukić nije procesno sposoban, veštačenje se obavlja svakih 12 meseci i svaki put nalaz veštaka je isti. Pred tridesetu godišnjicu zločina na Tuzlanskoj kapiji, 23. maja 2025. godine BIRN BiH objavio je vest da će novo veštačenje Đukića biti izvršeno krajem 2026. godine što je potvrdio advokat Novaka Đukića, Milorad Konstantinović.⁸

Odugovlačenje ovog postupka, kao i propuštanje Apelacionog suda u Beogradu da donese odluku u postupku za priznanje presude Suda BiH u slučaju Đukić, godinama je predmet kritike Evropske komisije u izveštaju o napretku Srbije u evropskim integracijama. Tako se u izveštaju Evropske komisije o Srbiji za 2025. godinu navodi da je „Srbija tek treba da izvrši presude Bosne i Hercegovine u predmetima Novaka Đukića, Duška Kornjače i Tomislava Kovača, koji borave u Srbiji“.⁹

5 FHP, Viši sud u Beogradu izrekao presudu bivšem komandantu Drinskog korpusa VRS kojom se iskrivljuju sudske činjenice o prisilnom preseljenju iz Srebrenice, 2.7.2025: <https://www.hlc-rdc.org/informisanje/saopštenja/visi-sud-u-beogradu-izrekao-presudu-bivsem-komandantu-drinskog-korpusa-vrs-kojom-se-iskrivljuju-sudske-cinjenice-o-prisilnom-preseljenju-iz-srebrenice/>

6 RSE, Presuda na ponovljenom suđenju u slučaju „Štrpci“ nije pravična, ocenio Fond za humanitarno pravo, 15.10.2025: <https://www.slobodnaevropa.org/a/fond-za-humanitarno-pravo-strpci-zlocin-bih/33560597.html>

7 Inicijativa mladih za ljudska prava, Izveštaj „Stanje poricanja – Srbija 2023: Časovi patriotizma ratnih zločinaca“, str. 10: <https://yih.rs/wp-content/uploads/2025/08/WEB-Stanje-poricanja-2023-Final-BHS.pdf>

8 BIRN BiH, Dok šute o preuzimanju Đukićeve kazne zatvora za tuzlansku Kapiju, u Srbiji mu zakazali novo vještačenje za dvije godine, Detektor.ba, 23.5.2025: <https://detektor.ba/2025/05/23/dok-sute-o-preuzimanju-djukiceve-kazne-zatvora-za-tuzlansku-kapiju-u-srbiji-mu-zakazali-novo-vjestacenje-za-dvije-godine/>

9 Evropska komisija, Izveštaj o Srbiji za 2025. godinu, Ministarstvo za evropske integracije Vlade Republike Srbije, str. 37: https://www.mei.gov.rs/upload/documents/eu_dokumenta/2025/serbia_2025_report_sr.pdf

Prema pisanju Detektor.ba od decembra 2025. godine, Novak Stjepanović iz BiH, koji je u Srbiji pravosnažno osuđen na 13 godina zatvora zbog ratnih zločina protiv civilnog stanovništva na području Bratunca nalazi se na ratištu u Ukrajini. Kako se u presudi navodi, kao pripadnik Vojske Republike Srpske, tačnije Bratunačke lake pešadijske brigade, učestvovao je u zarobljavanju 14 civila bošnjačke nacionalnosti, od kojih je osam kasnije ubijeno. U presudi se navodi i da je Stjepanović odgovoran za silovanje jedne Bošnjakinje u Bratuncu. Detektor je otkrio da je mesec dana pre nego što mu je sud u Srbiji potvrdio presudu, bio na ratištu u Ukrajini na strani proruskih snaga.¹⁰

Rajka Kozlinu, bivšeg pripadnika Pozadinskog bataljona 549. motorizovane brigade Vojske Jugoslavije (VJ), Viši sud u Beogradu proglasio je 2019. godine krivim za zločin u selu Trnje na Kosovu iz marta 1999. godine. Ipak, Kozlina se nije pojavio na odsluženju zatvorske kazne, a sud je za njim raspisao poternicu. Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) Srbije odbilo je 2020. godine da saopšti da li je Kozlina koristio zvanični granični prelaz da napusti zemlju, a Drugi osnovni sud u Beogradu, nadležan za izvršenje presude, nije odgovarao na pitanja da li je i kako postupao u ovom slučaju. Kozlina je, kao i Novak Stjepanović - i dalje u bekstvu, te ni tokom 2025. godine nije bilo informacija o tome gde se nalazi.

Postupak protiv Vojislava Šešelja i četvoro radikala (Miljana Damjanovića, Mirosljuba Ignjatovića, Ljiljane Mihajlović i Ognjena Mihajlovića) pokrenut je zbog nepoštovanja Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove u Hagu (MRMKS). Oni su optuženi zbog objavljivanja poverljivih dokumenata i iskaza svedoka tokom suđenja za ratne zločine Vojislavu Šešelju. MRMKS je predao slučaj pravosuđu u Srbiji 2024. i sada se ovaj postupak vodi u Srbiji, uz nadzor ovog međunarodnog suda, zbog kršenja pravila o zaštiti identiteta svedoka. Do kraja 2025. godine, zvaničnik MRMKS-a koji prati ovaj slučaj, Dagmara Albrecht izdao je sedam izveštaja o praćenju procesuiranja u ovom slučaju. U većini izveštaja Albrecht navodi da tužilaštvo za ratne zločine nije otvoreno za saradnju i komunikaciju u ovom predmetu, pa su tako Šešelj kao i ostali funkcioneri Srpske radikalne stranke tokom 2025. godine često gostovali na televizijama sa nacionalnom dozvolom gde su pretili¹¹ političkim protivnicima koristeći se govorom mržnje umesto da budu u sudnici.¹²

Predsednica sudskog Mehanizma u Hagu Grasijela Gati Santana ponovo je 11. juna 2025. godine prijavila Srbiju Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija zbog odbijanja da uhapsi i izruči članove ultradesničarske Srpske radikalne stranke Petra Jojića i Vjericu Radetu, optužene takođe za nepoštovanje MKSJ u predmetu Šešelj.

10 Enes Hodžić, Ratni zločinac iz Bratunca izbjegao zatvor i ratovao u Ukrajini, Detektor.ba/ BIRN BIH, 1.12.2025: <https://detektor.ba/2025/12/01/ratni-zlocinac-iz-bratunca-izbjegao-zatvor-i-ratovao-u-ukrajini/>

11 Davor Lukač, Barikade u Zemunu: Šešelj preti da će u sredu da otera „ustašioide“, Portal nedeljnika VREME, 8.7.2025: <https://vreme.com/razno/barikade-u-zemunu-seselj-preti-da-ce-u-sredu-da-otera-ustasoide/>

12 BIRN, Srbija kritikovana za ignorisanje haškog posmatrača u Šešeljevom predmetu za nepoštivanje suda, 21.5.2025: <https://balkaninsight.com/sr/2026/05/21/srbija-kritikovana-za-ignorisanje-haskog-posmatraca-u-seseljovom-predmetu-za-nepostivanje-suda/btj-sr/>

“Predmet protiv Petra Jojića i Vjerice Radete zbog nepoštovanja suda ostaje nerazrešen. Srbija i dalje odbija da sprovede važeći nalog za hapšenje ovih optuženih, uprkos svojoj pravnoj obavezi i tome što je ovo pitanje više puta pokretano pred ovim savetom”, navela je Santana, podnoseći redovan izveštaj o radu suda u Hagu. Gati Santana i njen prethodnik Karmel Adjijus (Carmel Agius) su više puta proteklih godina pred Savetom bezbednosti upozoravali da Srbija “odbija” da ispuni sudski nalog da uhapsi i u Hag prebaci Jojića i Radetu. Vlasti Srbije od 2015, kada im je Međunarodni rezidualni mehanizam uputio prvi nalog za hapšenje, odbijaju da Jojića i Radetu uhapse i izruče u Hag.¹³

Nosioci narativa poricanja prema ratnim zločinima

U 2025. godini glavni nosioci narativa poricanja, u širokom spektru aktera, bili su predstavnici vlasti i mediji. Predsednik Republike, predsednik Vlade i ministri, narodni poslanici, državni sekretari kao i više državnih institucija su na različite načine učestvovala u poricanju i relativizaciji ratnih zločina, veličanju osuđenih ratnih zločinaca i promociji narativa koji srpski narod predstavlja kao najveću ili čak jedinu žrtvu ratova na prostoru bivše Jugoslavije. Veliki deo ovih praksi bio je korišćen u cilju napada na studentske blokade i proteste kako bi se diskreditovali neistomišljenici.

Ove prakse poricanja variraju od različitih izjava, preko gostovanja sa osuđenim ratnim zločincima u istim emisijama, do ustupanja javnog prostora za promociju ratnih zločinaca i njihovih „podviga”. Pojedina ministarstva su bila veoma aktivna u negiranju ratnih zločina. Tu su se posebno istakli Ministarstvo odbrane i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i to kroz različita saopštenja, komemoracije i slične događaje.

Mediji, uključujući tabloide i televizije sa nacionalnom dozvolom, kontinuirano su pružali prostor za niz aktera koji su ne samo negirali pojedine ratne zločine i veličali osuđene ratne zločince, već su te teme koristili da etiketiraju studentski pokret i opozicione partije. U ovome je prednjačio tabloid Informer i to kroz svoje štampane novine, internet portal i televiziju.

Osuđeni ratni zločinci u ovim praksama imaju posebno važnu ulogu kao direktni učesnici oružanih sukoba. Svoja televizijska gostovanja, u kojima su predstavljeni kao analitičari i stručnjaci, neretko koriste za negiranje zločina za koje su osuđeni, kao i drugih zločina za koje su odgovorne druge srpske vojne formacije, ali i za napad na kritičare vladajućeg režima.

Pored predstavnika vlasti, institucija i medija bliskih vladajućem režimu, nosioci poricateljskog narativa bili su i brojni nedržavni akteri, poput Srpske književne zadruge, Srpske pravoslavne crkve, nevladinih organizacija bliskih vlastima, te predstavnika

¹³ Radio Slobodna Evropa, Hag ponovo prijavio Srbiju zbog odbijanja da izruči dvoje radikala, 11.6.2025: <https://www.slobodnaevropa.org/a/hag-izrucenje-radikali-jojic-radeta-srbija/33440263.html>

akademske zajednice, ali i pojedinih opozicionih stranaka. Svaki od ovih aktera je na različite načine veličao određene osuđene ratne zločince i/ili relativizovao počinjene zločine.

Veličanje osuđenih ratnih zločinaca

Nebojša Pavković

Osuđeni ratni zločinac koji je najviše veličan tokom 2025. godine od strane predstavnika vlasti, i to najčešće najviših državnih zvaničnika, je Nebojša Pavković.

Pavković je prvostepeno osuđen 2009. godine, a 2014. presuda postaje pravosnažna. Zatvorsku kaznu od 22 godine služio je u Finskoj. U septembru 2025. godine Aleksandar Vučić, predsednik Republike, obavestio je javnost da će Pavković, na zahtev Srbije, biti privremeno pušten na slobodu zbog lošeg zdravstvenog stanja.¹⁴ Vučić je ovu informaciju saopštio pre nego što je MRMKS objavio odluku, a što je Inicijativa mladih osudila kao političku eksploataciju i podrivanje dobrosusedskih odnosa u regionu.¹⁵

Pre nego što je Pavković stigao u Srbiju, Vučić ga je pozvao i pozeleo srećan put, dok je Đuro Macut, predsednik Vlade, naveo da je Srbija pokazala da brine o svojim građanima.¹⁶ Nenad Vujić, ministar pravde, izjavio je da „mi moramo da pokažemo da kao država stojimo iza tih ljudi”.¹⁷ U specijalnoj emisiji na TV Informer posvećenoj Pavkovićevom povratku iz zatvora, Miloš Vučević, savetnik predsednika Republike i predsednik SNS, izjavio je da je „ovo na ponos i današnjih generacija da smo uspeli da vratimo u Srbiju dva velika ratna komandanta (Vladimira Lazarevića i Nebojšu Pavkovića, prim. aut.)[...] pokazali smo svi zajedno odnos prema, ne samo generalu Pavkoviću i njegovoj porodici, nego prema državi”, usput veličajući Pavkovića i kritikujući saradnju srpskih vlasti za MKSJ posle promene režima 2000. godine.¹⁸ Društvo u emisiji pravio mu je ministar Vujić.

Nebojša Bakarec, narodni poslanik SNS, naveo je da je „general Pavković naš heroj”, da ga „ne bi pustili da je on nešto kriv” i da je

14 B.B., „Vučić: Nebojša Pavković će biti privremeno pušten iz Haga”, Vreme, 27. septembar 2025, <https://vreme.com/vesti/vucic-nebojsa-pavkovic-ce-bitiprivremeno-pusten-iz-haga/>

15 „Masovna kršenja ljudskih prava ne mogu se nazvati 'junačkom borbom'”, Inicijativa mladih za ljudska prava, 30. septembar 2025, <https://yih.rs/bhs/masovna-kršenja-ljudskih-prava-ne-mogu-se-nazivati-junackom-borbom/>

16 „Premijer Macut: General Nebojša Pavković stigao u Srbiju”, Danas, 28. septembar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/politika/avion-s-generalom-nebojsom-pavkovicem-sleteo-u-beograd/>

17 „Država Srbija da pokaže da stoji iza haških osuđenika, kaže ministar pravde”, Radio Slobodna Evropa, 29. septembar 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/ministar-pravde-vujic-nebojsa-pavkovic-haski-osudjenici/33544306.html>

18 „Vučević: Najvažnije da je general Pavković u Srbiji”, Srpska napredna stranka, 20. oktobar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=h0WyyFKHa78>

„Hag pokazao da je to politički sud, ne sud pravde”, koji je „osuđivao samo Srbe, nijednog Hrvata i Albanca”.¹⁹

Parlamentarna opoziciona stranka Mi – Snaga naroda je na svojoj internet stranici izdala saopštenje u kojem pozdravlja povratak Pavkovića u Srbiju „nakon dugih godina nepravednog zatočeništva”, navodeći da je on „simbol otpora, časti i nepokolebljivosti srpskog naroda u odbrani otadžbine od NATO agresije i šiptarskih terorista” i da je Haški tribunal „sramna anti-srpska tvorevina Zapada”.²⁰

Pavković je preminuo 20. oktobra. Vučić je u telegramu saučešća naveo da je Pavković „svoju dužnost obavljao sa snažnim osećajem odgovornosti, posvećenosti i pripadnosti Srbiji”.²¹ Macut je pohvalio Pavkovića, navodeći da je u „vremenima velikih iskušenja ostao je dosledan idealima koje je branio i vrednostima u koje je verovao” i da ćemo ga pamtili „po tome što je život posvetio službi otadžbini”.²² Dačić je istakao da je Pavković bio „vojniki koji je u teškim vremenima branio čast i dostojanstvo Srbije i njene vojske”.²³ Gašić je u svom telegramu saučešća naveo da će „generalova odanost i iskazana hrabrost u najtežim trenucima služiti kao primer kako se voli i brani Srbija”.²⁴ Miloš Vučević, je na vest o smrti Nebojše Pavkovića reagovao rečima: „Počivajte u miru, generale. Hvala za čast, hrabrost i službu otadžbini. Večna slava Nebojši Pavkoviću”.²⁵

Milovan Drecun, predsednik skupštinskog Odbora za odbranu i unutrašnje poslove, gostujući u specijalnoj emisiji na TV Informer posvećenoj Nebojši Pavkoviću, prokomentarisao je lik svog ratnog druga: „Ja sam njega izuzetno voleo, poštovao. Mi smo se sprijateljili u ratu i skovali to ratno drugarstvo. Video sam koliko je to divan čovek, jedna stabilna osoba, jedan dobra karakter... vojniki, a dobrica. Koliko je bio hrabar. Koliko je sebe žrtvovao da brani otadžbinu. Pa koliko je onda posle toga sebe opet žrtvovao da njega osude da bi odbranio čast svoje vojske kojom je komandovao. Dužnost je nas koji smo ga poznavali, koji smo bili sa njim da ne dozvolimo da se njegov heroizam zaboravi, da padne u zaborav, posebno kod mladih generacija, jer ono što je on uradio je izuzetno”.²⁶ U istoj emisiji, i to u društvu Vojislava Šešelja, Mile Rosić, državni sekretar Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, izjavio je da smo „izgubili heroja” i da je Pavković bio „simbol odbrane Srbije, simbol herojstva, simbol patriotizma”.²⁷

19 „DA JE BIO KRIV, NE BI GA NI PUSTILI IZ HAGA – Šljivančanin i Bakarec o generalu Pavkoviću: Vratio se i podigao moral Srbije, ali pravda još nije zadovoljena!”, Kurir, 3. oktobar, <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9788915/sljivancanin-i-bakarec-o-generalu-nebojsi-pavkovicu>

20 „Dobro došao kući, generale Pavkoviću!”, Pokret Mi – Snaga naroda, 28. septembar 2025, <https://pokretmismnaganaroda.rs/saopstenja/2942/>

21 „Državni vrh uputio saučešće povodom smrti generala Pavkovića: Život posvetio služenju zemlji i vojsci”, RTS, 20. oktobar 2025, <https://www.rts.rs/vesti/politika/5810069/drzavni-vrh-uputio-saucesca-povodom-smrti-general-pavkovic-zivot-posvetio-sluzenju-zemlji-i-vojski.html>

22 Isto.

23 Isto.

24 Isto.

25 „Vučević: Večna slava Nebojši Pavkoviću”, Srpska napredna stranka, 20. oktobar 2025, <https://www.sns.org.rs/novosti/vesti/vucevic-vecna-slava-nebojsi-pavkovicu;>

26 „SPECIJAL – zbogom generale Pavkoviću!”, Informer, 20. oktobar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=i21VvyztpC8;>

27 Isto.

Gostujući na TV Studio B, Vojislav Šešelj je sa gledaocima podelio da je on zvao predsednika Vučića da ga zamoli da Pavković bude sahranjen uz sve vojne počasti, a Vučić mu je saopštio da je tu odluku već doneo.²⁸

U Domu Vojske Srbije u Beogradu održana je komemoracija Nebojši Pavkoviću. Komemoraciji su prisustvovali Bratislav Gašić, Nikola Selaković, ministar kulture, Petar Petković, v.d. direktora Kancelarije za Kosovo i Metohiju i Milan Mojsilović, načelnik Generalštaba Vojske Srbije.²⁹ Pavković je sahranjen 22. oktobra uz najviše vojne počasti u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju u Beogradu. Sahrani su prisustvovali Nikola Selaković, Milica Đurđević Stamenkovski, ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Suzana Paunović, generalna sekretarka predsednika Republike, Bratislav Gašić, Milan Mojsilović i članovi kolegijuma ministra odbrane.³⁰

Istog dana je održan skup pristalica režima ispred Doma Narodne skupštine, u improvizovanom kampu poznatom pod nazivom „Ćacilend“. Na tom skupu se prisutnima obratio i Aleksandar Vučić koji se, između ostalog, osvrnuo i na sahranu Nebojše Pavkovića, istakavši da ga je Srbija dostojanstveno ispratila „onako kako dolikuje srpskim generalima i junacima“.³¹ Osim Vučića, na skupu su bili prisutni i Bratislav Gašić, Darija Kisić Tepavčević, direktorka Fonda za nauku, Dejan Tomašević, predsednik Olimpijskog komiteta Srbije, i Mihailo Jovanović, direktor Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu, ali i veterani Crvenih beretki (JSO) i Goran Radosavljević Guri, bivši komandant žandarmerije koji je dovođen u vezu sa ubistvom braće Bitići.³²

I pojedine opozicione stranke reagovala su na smrt Nebojše Pavkovića. Nova demokratska stranka Srbije na svom profilu na društvenoj mreži X objavila je poruku „počivaj u miru i hvala generale“.³³ Na istoj društvenoj mreži stranka Dosta je bilo ispratila je pokojnog generala rečima „slava mu“, uz komentar da je „velika sramota za državu Srbiju što ga je isporučila političkom sudu u Hagu“.³⁴

**Nebojša Pavković je za vreme rata na Kosovu bio komandant Treće armije VJ. MKSJ ga je osudio na kaznu od 22 godine zatvora za zločine protiv čovečnosti nad Albancima na Kosovu 1999. godine. Pavković je odgovoran za deportacije, druga nehumana dela, ubistva i progon kao zločine protiv čovečnosti i krivična dela ubistva kao kršenja zakona i običaja rata.*

28 „Dr Vojislav Šešelj u emisiji 'Otvoreni Balkan' na TV Studio B“, 20. novembar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=gdcCNvbFX5w>

29 „Održana komemoracija generalu Nebojši Pavkoviću u Domu Vojske Srbije“, Una, 22. oktobar 2025, <https://una.rs/vesti/politika/odrzana-komemoracija-generalu-nebojsi-pavkovicu-u-domu-vojske-srbije>

30 „General Pavković sahranjen uz najviše vojne počasti“, Ministarstvo obrane Republike Srbije, 22. oktobar 2025, <https://www.mod.gov.rs/cir/22763/general-pavkovic-sahranjen-uz-najvise-vojne-pocasti>

31 „Od incidenata do okupljanja: Veče na platou ispred Skupštine uz prisustvo ministra i predsednika“, Insajder, 22. oktobra 2025, <https://www.insajder.net/vesti/pocelo-okupljanje-gradana-ispred-skupstine-srbije>

32 Isto

33 Objava na društvenoj mreži X, <https://x.com/novidsscentar/status/1980294409322430526>

34 Objava na društvenoj mreži X, <https://x.com/DostaJeBilo/status/1980251023827415088>

Vladimir Lazarević

Pored Nebojše Pavkovića, jedan od najstavljenijih osuđenih ratnih zločinaca je Vladimir Lazarević. U martu je Lazarević posetio improvizovani kamp u Pionirskom parku u Beogradu u kojem je boravila grupa ljudi koja je sebe predstavljala kao studente koji žele da uče, a koji su podržani od strane vlasti. Lazarević se obratio okupljenima, povlačeći paralelu između aktuelne društveno-političke krize i NATO bombardovanja 1999. godine, navodeći da „nismo dozvolili da nas pokore ni za četiri dana, ni za 78 dana”.³⁵

Povodom godišnjice početka bitke na Košarama, u Kruševcu je u aprilu održan komemorativni skup. Putem telefonskog poziva uključio se Vladimir Lazarević. Na skupu su bili prisutni Ivan Manojlović, gradonačelnik Kruševca, Dragana Barišić, predsednica Skupštine Grada Kruševca, kao i delegacija Ministarstva odbrane i Vojske Srbije.³⁶

U maju je Ujedinjena seljačka stranka u Svrlljigu obeležila krsnu slavu. Među gostima su bili Nevena Đurić, potpredsednica Narodne skupštine, Marko Milošević, narodni poslanik SPS, Slavica Đukić Dejanović, savetnica ministra unutrašnjih poslova, Milovan Bojić, direktor instituta „Dedinje” i Dejan Miletić, odbornik u Skupštini opštine Svrlljig.³⁷ Prisutnima se obratio Vladimir Lazarević.

U Domu Vojske Srbije u Nišu u julu je organizovan svečani prijem u čast general-potpukovnika Milosava Simovića, koji je krajem 2024. godine predao dužnost komandanta Kopnene vojske VS. Na skupu kojem su prisustvovali predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i Žandarmerije, čelnici javnih preduzeća i drugih državnih institucija, gradonačelnici Preševa, Bujanovca, Vranja, Leskovca, Prokuplja, Pirota, Kruševca, Zaječara, Knjaževca, uključujući Dragoslava Pavlovića, gradonačelnika Niša, koji je održao govor, prisutan je bio i Vladimir Lazarević.³⁸

Takođe, Lazarević se pojavljuje u dokumentarnom filmu „NATO agresija 1999. Košare” kao jedan od naratora. Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja odobrio je ovaj film i uvrstio ga u obrazovni program za osnovne i srednje škole.³⁹

Tokom skupštinske rasprave u novembru o amandmanima na lex specialis za zgradu bivšeg Generalštaba vojske Srbije i Crne Gore, Milenko Jovanov, narodni poslanik iz redova SNS, kritikovao je poslanike opozicionih stranaka zbog načina na koji su dočekali

35 „Haški osuđenik Lazarević u Pionirskom parku: U toku dugo planirani napad na našu zemlju”, N1, 13. mart 2025, <https://n1info.rs/vesti/haski-osudjenik-lazarevic-u-pionirskom-parku-u-toku-dugo-planirani-napad-na-nasu-zemlju/>

36 „Obeležavanje 26. godišnjice početka bitke na Košarama”, Radio Televizija Kruševac, 9. april 2025, <https://www.rtk.rs/2025/04/09/obelezavanje-26-godisnjice-pocetka-bitke-na-kosarama/>

37 „Ujedinjena seljačka stranka obeležila Markovdan”, Glas Juga, 9. maj 2025, <https://glasjuga.rs/ujedinjena-seljacka-stranka-obelezila-markovdan/>

38 Toma Todorović, „Milosav Simović ostaje u Vojski Srbije”, Politika, 3. jul 2025, <https://www.politika.rs/sr/clanak/685223/milosav-simovic-ostaje-u-vojski-srbije>

39 „Pesma posvećena filmu 'Košare': Put do trona, a tron je škola VIDEO”, B92, 2. mart 2025, <https://www.b92.net/zivot/aktuelno/108298/pesma-posvecena-filmu-kosare-put-do-trona-a-tron-je-skola-video/vest>

povratak dvojice generala – Pavkovića i Lazarevića – u Srbiji nakon odsluženja zatvorskih kazni koje su služili u inostranstvu: „Kada se (Nebojša Pavković, prim. aut.) vratio iz Haga (...) pogledajte šta su sve izgovorili za tog čoveka. Šta su sve isti ovi izgovorili za generala Lazarevića, kada se vratio iz Haga, kada je dočekan ovde, onako kako dolikuje”.⁴⁰

Gostujući na TV Pink u novembru, Aleksandar Vučić je, komentarišući protivljenje jednog dela opozicione i šire javnosti ideji rušenja zgrade bivšeg Generalštaba Vojske Srbije i Crne Gore, naveo da je zgrada oštećena u NATO bombardovanju koje isti oni koji su protiv rušenja zgrade nazivaju „intervencijom” i da su to ljudi „za koje je Pavković zločinac, za koje je zločinac Lazarević”.⁴¹

Vojislav Šešelj

Među najekspoziranijim osuđenim ratnim zločincima nalazi se Vojislav Šešelj, koji često gostuje u medijima bliskim režimu Srpske napredne stranke i to neretko u društvu predstavnika vlasti, gde komentariše dnevopolitička dešavanja.

Tako je u januaru Vojislav Šešelj dva puta bio gost na televiziji Kurir, jednom u društvu Livije Pavićević, državne sekretarke u Ministarstvu poljoprivrede⁴², a drugi put sa Stefanom Srbljanovićem, državnim sekretarom Ministarstva rudarstva i energetike⁴³. U februaru mu je na istoj televiziji društvo pravio Nebojša Bakarec, narodni spolanik Srpske napredne stranke.⁴⁴

U martu je na televiziji Prva Šešelj gostovao zajedno sa Vladanom Petrovim, sudijom Ustavnog suda.⁴⁵ Dva meseca kasnije mu je sagovornik u emisiji Hit Tvit na TV Pink bio Nenad Popović, ministar bez portfelja,⁴⁶ dok je na Kurir TV gostovao sa Nebojšom Kuzmanovićem, direktorom Arhiva Vojvodine.⁴⁷ U junu je ponovo na Kurir TV bio u društvu državne sekretarke Livije Pavićević.⁴⁸

Povodom Dana srpskog jedinstva, slobode i nacionalne zastave koji se obeležava 15. septembra, Vojislav Šešelj i njegova Srpska

40 „Jovanov: Govore o simbolu NATO agresije, a bacaju drvlje i kamenje na Pavkovića”, Euronews, 6. novembar 2025, <https://www.euronews.rs/srbija/politika/195519/rasprava-o-generalstabu-i-nato-agresiji/vest>

41 „Vučić: Uvek ću biti za dijalog”, Srpska napredna stranka, 11. novembar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=ZAT8Umelq4Y>

42 „KADA BI NAM BUGARI I RUMUNI ZABRANILI TRANSPOR NAFTI DUNAVOM, TO BI BILA OBJAVA RATA! Šešelj oštro za Kurir: Moramo da im stavimo do znanja da ne smeju!”, Kurir, 11. januar 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9553873/gosti-specijalne-emisije-puls-srbije-vikend-seselj-bez-dileme-opolosedicima-sankcija-nis-u>

43 „Očigledno je kome je u interesu da se podigne tenzija u društvu – Stručnjaci bez dileme: Bilo je protesta, ali ovo je prvi put da se blokiraju fakulteti”, Kurir, 17. januar 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9560203/vojislav-seselj-o-incidentu-na-pravnom-fakultetu>

44 „Dr Vojislav Šešelj u emisiji 'Puls Srbije vikend' na TV Kurir”, 1. februar 2025, YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=w9xF_zg1JTE&t=1s

45 „ŠEŠELJ NA TV PRVA O POKUŠAJU OBOJENE REVOLUCIJE: Uhapsiti rektora Đokića, postoje dva glavna centra pobune u Srbiji”, Novosti, 26. mart 2025, <https://www.novosti.rs/vesti/politika/1474753/seselj-prva-pokusaju-obojene-revolucije-uhapsiti-rektora-djokica-postoje-dva-glavna-centra-pobune-srbiji>

46 „Dr Vojislav Šešelj u emisiji 'Hit Tvit' na RTV Pink”, 11. maj 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=XL8avvx-CLY>

47 „Tito je oblikovao sudbinu Srbije! Gosti emisije 'Puls Srbije' sumiraju da li se vraćamo starim vrednostima: Osećaju se posledice!”, Kurir, 25. maj 2025, https://www.kurir.rs/amp/9679698/tito-je-oblikovao-sudbinu-srbije-strucnjaci-sumiraju-da-li-se-vracamo-starim-vrednostima?utm_source=kurir&utm_medium=mostread_sidebar_widget&utm_campaign=adria_internal

48 „NAPADAČ JE PRIZNAO, TO JE NAJVEĆA VREDNOST – Šešelj o konačnom procesuiranju nasilnika blokadera – zadovoljan, ali upozorava: Ne sme ni to naglo da se radi!”, Kurir, 8. jun 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9692579/seselj-o-konacnom-procesuiranju-nasilnika-blokadera-zadovoljan-ali-upozorava>

radikalna stranka dan kasnije su u vojvođanskom selu Hrtkovci organizovali „veliko srpsko narodno veselje”. Na slavlju je, između ostalog, Šešelj za Informer TV izjavio da se „ovde srbuje i srbovaće se, a Velika Srbija je radikalna zakletva”.⁴⁹ Jedan od gostiju bio je i Demo Beriša, ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. Na pitanje novinara Insajdera da prokomentariše svoje prisustvo, ministar Beriša je izjavio da je on tu bio u svojstvu privatnog lica na privatnom posedu, da je bio manje od sat vremena i da ne vidi razloga uznemirenja javnosti.⁵⁰

U oktobru je, kao i svake godine, Šešeljeva izdavačka kuća „Velika Srbija” imala svoj štand na Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga, na kojem je potpisivao knjige i fotografisao se sa posetiocima sajma.⁵¹

**Vojislav Šešelj višedecenijski je predsednik Srpske radikalne stranke. MRMKS ga je osudio na kaznu od deset godina zatvora za progon i podsticanje progona, deportacije i prisilno premeštanje Hrvata u selu Hrtkovci u Vojvodini 1992. godine.*

Ratko Mladić

Na fudbalskoj utakmici između FK Novi Pazar i FK Partizan, navijači Partizana su razvili transparent sa likom Ratka Mladića, skandirajući njegovo ime. Regujući na ovakvo ponašanje navijača, Usame Zukorlić, ministar bez portfelja zadužen za oblast pomirenja, regionalne saradnje i društvene stabilnosti, uputio je kritiku Rasimu Ljajiću, predsedniku privremene uprave FK Partizan. Na ovu kritiku regovao je i negodovao Husein Memić, ministar turizma i omladine, kritikujući Zukorlića.⁵² Na fudbalskoj utakmici odigranoj u julu na Gibraltaru između FK Linkoln i FK Crvena zvezda, navijači Crvene zvezde uzvikivali su ime Ratka Mladića.⁵³ Klubovi Partizan i Crvena zvezda se finansiraju iz budžeta Republike Srbije.

Gostujući na TV Prva u maju, Dragoslav Bokan, koji je dva meseca kasnije postao predsednik Upravnog odbora Narodnog pozorišta, komentarišući zdravstveno stanje Ratka Mladića, nazvao ga je „ujediniteljskim simbolom patriotske Srbije”.⁵⁴

Reakcija nadležnih organa je izostala nakon što su navijači fudbalske reprezentacije Rumunije, na putu ka Bosni i Hercegovini gde je njihov tim igrao utakmicu, ispred Hrama Svetog Save u Beogradu razvili transparent na kojem je na engleskom jeziku pisalo

49 K.S., „Hrtkovci: Veliko narodno veselje vojvode Šešelja”, Vreme, 16. septembar 2025, <https://vreme.com/vesti/hrtkovci-veliko-narodno-veselje-vojvode-seselja/>

50 „Beriša: Nisam bio u Hrtkovcima kao ministar, već kao privatno lice, ne vidim razlog za uznemirenje”, Insajder Video, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=p7w6bD4DrmE>

51 „MOŽE DA SE SLIKA SAMO KO NIJE BLOKADER – Šešelj postavio uslov za fotografiju omladincima na Sajmu knjiga [VIDEO]”, Novosti, 30. oktobar 2025, <https://www.novosti.rs/vesti/politika/1541230/moze-slika-samo-nije-blokader-seselj-postavio-uslov-fotografiju-omladincima-sajmu-knjiga-video>

52 D.U., „Rat ministra zbog meča Novi Pazar – Partizan: Zukorlić isprozivao Rasima Ljajića, pa dobio brutalan odgovor!”, Telegraf, 4. maj 2025, <https://www.telegraf.rs/sport/fudbal/4102021-rat-ministara-zbog-meca-novi-pazar-partizan-zukorlic-isprozivao-rasima-ljajica-pa-dobio-brutalan-odgovor>

53 „Delije na Gibraltaru veličali ratnog zločinca Mladića [VIDEO]”, N1, 23. jul 2025, <https://n1info.ba/sport/nogomet/delije-na-gibraltaru-velicali-ratnog-zlocinca-mladica-video/>

54 „Ratko Mladić u lošem stanju? – JUTRO”, Prva, 26. maj 2025, YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=L82_QHyWZao

„Mladić, evropski heroj, koji je spustio broj muslimana na nulu“ (Mladić, an European hero, dropping muslims to zero).⁵⁵

**Ratko Mladić je bivši komandant Glavnog štaba VRS, kojeg je MKSJ osudio na doživotnu kaznu zatvora za genocid u Srebrenici, zločine protiv čovečnosti i kršenja zakona ili običaja ratovanja koje su počinile srpske snage u više opština tokom oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini.*

Nikola Šainović

Na TV Happy u martu, u emisiji Aktuelnosti, Miroslav Španović, poslanik u Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodine, gostovao je zajedno sa Nikolom Šainovićem, gde su komentarisali oružani sukob u Ukrajini.⁵⁶ U maju je Šainović govorio na tribini pod nazivom „Uloga i značaj Posebnih jedinica policije“, održanoj u prostorijama Kriminalističko-polijskog univerziteta.⁵⁷ U junu je vodio kampanju SPS za lokalne izbore u Zaječaru, kao koordinator za Zaječarski okrug.⁵⁸ Narednog meseca je zajedno sa Marinom Raguš, potpredsednicom Narodne skupštine, gostovao na TV Prva.⁵⁹ U novembru i decembru je sa Milovanom Drecunom gostovao na TV Informer⁶⁰ i na K1 televiziji.⁶¹

**Nikola Šainović je tokom 1990-ih godina bio predsednik Vlade Srbije i potpredsednik Vlade SRJ. MKSJ ga je osudio na 18 godina zatvora za zločine protiv čovečnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja na Kosovu.*

55 „Ovo se neće svideti komšijama: Rumunski navijači u Beogradu razvili transparent podrške Ratku Mladiću“, Sportal, 15. novembar 2025, <https://portal.blic.rs/prica/ovo-se-neece-svideti-komsijama-rumunski-navijaci-u-beogradu-razvili-transparent-podrske-ratku-mladicu-foto-2025111515003737736>

56 „AKTUELNOSTI NA HAPPY TV: Perspektiva mira u Ukrajini“, Happy TV, 20. mart 2025, <https://happytv.rs/aktuelnosti/aktuelnosti-na-happy-tv-perspektiva-mira-u-ukrajini/814288/>

57 M.R., „Heroji otadžbine na jednom mestu! Tribina ‘U čast i slavu komandantu PJP, generalu Obradu Stevanoviću’“, Telegraf, 22. maj 2025, <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/4112803-heroji-otadzbine-na-jednom-mestu-tribina-u-cast-i-slavu-komandantu-pjp-generalu-obradu-stevanovicu>

58 „Socijalisti prvi put od 1990. godine nemaju odbornike u Zaječaru: Novica Tončev poziva na odgovornost članove Predsedništva stranke“, nova.rs, 9. jun 2025, <https://nova.rs/vesti/politika/socijalisti-prvi-put-od-1990-godine-nemaju-odbornike-u-zajecaru-novica-toncevev-poziva-na-odgovornost-clanove-predsednistva-stranke/>

59 „Kako danas žive Srbi na Kosovu i Metohiji?“, Prva, 24. jul 2025, <https://www.prva.rs/video/jutro/104384/kako-danas-zive-srbi-na-kosovu-i-metohiji>

60 „INFO JUTRO – Kosovski božuri dočekani u Srbiji“, Informer, 6. novembar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=216VU4lLdLo>

61 „NOVI UDAR NA SRPSKU LISTU! Šta Kurti želi da postigne i kakav odgovor stiže iz Evrope? (FOTO)“, K1, 05. decembar 2025, <https://www.k1info.rs/vesti/politika/111720/milovan-drecun-nikola-sainovic-u-uranku/vest>

Vlastimir Đorđević

Vlastimir Đorđević je u junu u Vladičinom Hanu otkrio tablu sa novim imenom jedne ulice u tom mestu – Posebne jedinice policije.⁶² Obeležavanju krsne slave Udruženja veterana Posebnih jedinica policije u novembru prisustvovali su ministar Ivica Dačić i Dragan Vasiljević, direktor policije, a pridružili su im se osuđeni ratni zločinci Vlastimir Đorđević i Nikola Šainović.⁶³

**Vlastimir Đorđević je tokom rata na Kosovu bio načelnik Resora javne bezbednosti i pomoćnik ministra unutrašnjih poslova. MKSJ ga je osudio na zatvorsku kaznu u trajanju od 18 godina za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti na Kosovu i pomaganju u prikrivanju tela kosovskih Albanaca.*

Vinko Pandurević

Vinko Pandurević i Aleksandar Pavić, narodni poslanik, bili su gosti emisije „Ni 5 ni 6” na TV Kurir u martu⁶⁴ i aprilu.⁶⁵ U aprilu je Pandurević bio gost i na Happy TV sa Brankom Ružičem, narodnim poslanikom SPS.⁶⁶ Krajem godine, u decembru, ponovo je bio gost na Happy TV, u emisiji „Aktuelnosti”, sa Aleksandrom Mastilovićem iz Centra za digitalnu transformaciju Privredne komore Srbije.⁶⁷

**Vinko Pandurević je tokom rata u BiH bio komandant Zvorničke brigade VRS. MKSJ ga je osudio na 13 godina zatvora za pomaganje ubistava, istrebljenja i progona Muslimana iz Srebrenice.*

62 „PJP dobile svoju prvu ulicu u Srbiji: Tablu otkrio general u penziji Vlastimir Đorđević (Foto)”, OK Radio, 25. jun 2025, https://www.okradio.rs/m/vesti/lokalne/pjp-dobile-svoju-prvu-ulicu-u-srbiji-tablu-otkrio-general-u-penziji-vlastimir-dordjevic-foto_97294.html

63 Objava na Instagram nalogu Ministarstva unutrašnjih poslova, 8. novembar 2025, https://www.instagram.com/p/DQzAHY6j00I/?img_index=6

64 „Godišnjica početka NATO bombardovanja; nepoznata sudbina NATO saveza – ne propustite u današnjoj emisiji ‘Ni 5 ni 6’”, Kurir, 24. mart 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/9622492/godisnjica-pocetka-nato-bombardovanja-nepoznata-sudbina-nato-saveza-ne-propustite-u-danasnjoj-emi>

65 Luka Petrović Majer, „TRAMPOVO UVOĐENJE CARINA OTVARA NOVA TRŽIŠTA?! Gosti kod Jovane Grgurević analiziraju kako će se ova odluka odraziti na Srbiju”, Kurir, 3. april 2025, <https://www.kurir.rs/planeta/9632298/gosti-kod-jovane-grgurevic-analiziraju-kako-ce-se-ova-odluka-odraziti-na-srbiju>

66 „AKTUELNOSTI’ NA HAPPY TV: Niko ne sumnja da će Rusija pobediti!”, Happy TV, 21. april 2025, <https://happytv.rs/aktuelnosti/aktuelnosti-na-happy-tv-niko-ne-sumnja-da-ce-rusija-pobediti/824186/>

67 „AKTUELNOSTI’ NA HAPPY TV: U Rusiji ništa nije dogovoreno”, Happy TV, 3. decembar 2025, <https://happytv.rs/aktuelnosti/aktuelnosti-na-happy-tv-putin-kaze-da-nije-rec-o-mirovnom-planu/880358/>

Dragan Vasiljković

Dragan Vasiljković je u martu obišao improvizovani kamp u Pionirskom parku u Beogradu koji su formirale pristalice vladajuće Srpske napredne stranke.⁶⁸ U avgustu je na TV Kurir, zajedno sa Nebojšom Bakarecom, komentarisao i kritikovao proteste protiv režima.⁶⁹

**Dragan Vasiljković, poznatiji kao Kapetan Dragan, tokom rata u Hrvatskoj bio je osnivač i vođa srpske paravojne jedinice „Knindže”. U Hrvatskoj je osuđen na 13 godina zatvora za ratne zločine nad hrvatskim civilima i ratnim zarobljenicima.*

Veselin Šljivančanin

Na TV Informer u junu gostovali su Veselin Šljivančanin i Dragan Vasiljković, a u program se uživo uključio Nebojša Bakarec.⁷⁰ Narednog meseca, na istoj televiziji Šljivančanin je gostovao u društvu Gavrila Kovačevića, predsednika Opštine Zemun, povodom godišnjice operacije hrvatske vojske i policije „Oluja”.⁷¹

Povodom obeležavanja godišnjice Bitke na Košarama, ministarka Milica Đurđević Stamenkovski predvodila je državnu ceremoniju polaganja venca i tom prilikom se fotografisala sa Veselinom Šljivančaninom.⁷²

**Veselin Šljivančanin je tokom 1990-ih godina bio oficir JNA i VJ, te jedan od komandanata snaga JNA u borbama kod Vukovara 1991. godine. Pred MKSJ osuđen je na 10 godina zatvora za ratni zločin nad hrvatskim ranjenicima i ratnim zarobljenicima na poljoprivrednom dobru Ovčara kod Vukovara.*

68 Objava na društvenoj mreži Facebook, 11. mart 2025, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=8457347904368716&set=a.318317388271849>

69 „POKUŠALI SU DA SPALE 300 LJUDI” – Vasiljković o stravičnim scenama na ulicama Srbije: Naravno da su sve agresivniji, ostali su samo najveći ekstremisti”, Kurir, 17. avgust 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9751960/vasiljkovic-naravno-da-su-blokaderi-sve-agresivniji-ostale-su-samo-najvece-budale-i-ekstremisti>

70 „INFO JUTRO – Uhapšen Glavašev monstrum”, Informer, 16. jun 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=wJexwPq49A&t=571s>

71 „INFO DAN – Oluja: Zločin koji traje”, Informer, 4. avgust 2025, YouTube video <https://www.youtube.com/watch?v=Wm4rykQoQeY>

72 „Đurđević Stamenkovski: Čuvaćemo najveći spomenik junaka sa Košara – slobodu naše otadžbine”, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 14. jun 2025, <https://www.mirzrs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/djurdjevic-stamenkovski-cuvacemo-najveci-spomenik-junaka-sa-kosara-slobodu-nase-otadzbine>

Alen Ristić

Na skupu podrške SNS u Somboru u martu 2025. godine, među istaknutim pristalicama i odbornicima iz redova ove stranke, našao se i Alen Ristić.⁷³

**Alen Ristić je tokom oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini bio pripadnik dobrovoljačke jedinice Vojske Republike Srpske. Sa još dvojicom saboraca osuđen je 2013. godine pred domaćim sudom za brutalan ratni zločin koji je uključivao pljačku, ubistvo, zlostavljanje i silovanje više bošnjačkih civila u junu 1992. godine u Bijeljini gde je Srpska dobrovoljačka garda prethodno u aprilu nizom zločina i vladavinom terora preuzela ovaj grad u aprilu iste godine.*

Druga lica optužena ili povezana sa ratnim zločinima

Milorad Ulemek

Pokrajinski sekretarijat za kulturu izdvojio je sredstva za otkup knjiga Milorada Ulemeka Legije. Otkupljeno je više od 50 primeraka koji su razdeljeni bibliotekama u Vojvodini ali je nakon reakcije javnosti, pre svega Pokreta slobodnih građana ova odluka povučena u avgustu 2025. godine.⁷⁴

**Milorad Ulemek Legija bivši je pripadnik Srpske dobrovoljačke garde i bivši komandant Jedinice za specijalne operacije. Osuđen je na 40 godina zatvora zbog ubistva Zorana Đinđića, Ivana Stambolića i pokušaja ubistva Vuka Draškovića.*

Živojin Ivanović

Improvizovani kamp u Pionirskom parku u Beogradu u martu su posetili Goran Radosavljević Guri i grupa lica u uniformama sa crvenim beretkama kako bi pružili podršku pristalicama vlasti koje se protive blokadama fakulteta.⁷⁵ Prema medijskim navodima,

73 „YIHR: Ako o prošlosti učimo selektivno, kako možemo da se borimo da se ne ponovi?”, Soinfo.org, 28. mart 2025, <https://www.soinfo.org/vesti/vest/32964/yihr-ako-o-proslosti-ucimo-selektivno-kako-mozemo-da-se-borimo-da-se-ne-ponovi/>

74 „Pokrajina izdvojila novac za otkup knjiga Milorada Ulemeka Legije: U bibliotekama Vojvodine već 50-ak primeraka”, nova.rs, 24. jun 2025, <https://nova.rs/vesti/drustvo/pokrajina-izdvojila-novac-za-otkup-knjiga-milorada-ulemeka-legije-u-bibliotekama-vojvodine-vec-50-tak-primeraka/>

75 „Ko su veterani 'Crvenih beretki' u Pionirskom parku: Guri i Žika Crnogorac”, N1, 11. mart 2025, <https://n1info.rs/vesti/ko-su-veterani-crvenih-beretki-u-pionirskom-parku/>

neka od tih lica su bivši članovi JSO, među kojima bio i Živojin Ivanović, zvani Žika Crnogorac koji je pritom fizički nasrnuo na jednog građanina.⁷⁶

**Jedinica za specijalne operacije, poznata i kao Crvene beretke, bila je deo Resora državne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova. JSO je učestvovala na svim ratištima 1990-ih godina, kao i u političkim ubistvima – atentat na Zorana Đinđića, ubistvo Ivana Stambolića, neuspeli atentat na Vuka Draškovića. U postupku pred MKSJ i MRMKS protiv člника Džavne bezbednosti Jovice Stanišića i Franka Simatovića van razumne sumnje dokazano je da su pripadnici jedinice „Crvene beretke“ učestvovali u nizu ratnih zločina. Živojin Ivanović, bio je jedan od komandanata Crvenih beretki a tužilaštvo MRMKS je navelo da je Ivanović odgovoran za ratne zločine, posebno zločine prisilnog raseljavanja u Baranji i zapadnom Sremu⁷⁷*

Ljubiša Diković

Na obeležavanju godišnjice proboja Sremskog fronta, okupljenima se obratio Ljubiša Diković.⁷⁸ Ceremoniju je predvodio Miloš Vučević, tada predsednik Vlade, u prisustvu delegacije Ministarstva odbrane i Vojske Srbije. Diković je govorio i u maju na svečanoj akademiji povodom Dana pobeđe, kojoj su prisustvovali Đuro Macut, predsednik Vlade, Ana Brnabić, predsednica Narodne skupštine, Maja Gojković, predsednica Vlade AP Vojvodine, Milan Mojsilović, načelnik Generalštaba Vojske Srbije, brojni ministri u Vladi, članovi kolegijuma ministra odbrane i načelnika Generalštaba.⁷⁹ Na već pomenutoj tribini pod nazivom „Uloga i značaj Posebnih jedinica policije“, održanoj u maju u prostorijama Kriminalističko-polijskog univerziteta, prisutnima se obratio i Diković.⁸⁰

**Ljubiša Diković je bivši načelnik Generalštaba Vojske Srbije. Tokom rata na Kosovu komandovao je 37. motorizovanom brigadom koja je učestvovala u ratnim zločinima nad albanskim stanovništvom. Na osnovu dokaza koje je izneo Fond za humanitarno pravo, tužilac za ratne zločine Vladimir Vukčević najavio je istragu. Na ovu najavu reagovao je Tomislav Nikolić, tadašnji predsednik Republike, koji mu je poručio da „malo razmisli šta on to kopa po Srbiji“.*

76 Isto.

77 Isto, str. 260;

78 „Obeležena 80. godišnjica proboja Sremskog fronta“, Ministarstvo odbrane Republike Srbije, 11. april 2025, <https://www.mod.gov.rs/cir/22182/obelezena-80-godisnjica-proboja-sremskog-fronta22182>

79 „Održana svečana akademija povodom Dana pobeđe u Narodnom pozorištu“, Ministarstvo odbrane Vojske Srbije, 9. maj 2025, <https://www.mod.gov.rs/cir/22254/odrzana-svecana-akademija-povodom-dana-pobeđe-u-narodnom-pozoristu>

80 M.R., „Heroji otadžbine na jednom mestu! Tribina 'U čast i slavu komandantu PJP, generalu Obradu Stevanoviću', Telegraf, 22. maj 2025, <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/4112803-heroji-otadzbine-na-jednom-mestu-tribina-u-cast-i-slavu-komandantu-pjp-generalu-obradu-stevanovicu>

Obrad Stevanović

Na TV Prva u maju gostovao je potpukovnik Ministarstva unutrašnjih poslova Miroslav Vulić koji je pohvalno govorio o Posebnim jedinicama policije i njihovom bivšem komandatu Obradu Stevanoviću.⁸¹ Istog meseca je u prostorijama Kriminalističko-policijskog univerziteta održana tribina povodom godišnjice osnivanja Posebnih jedinica policije, a u Stevanovićevu čast koji je preminuo u aprilu 2025. godine.⁸² Na već pomenutoj krsnoj slavi Udruženja veterana Posebnih jedinica policije, Ivica Dačić i Nikola Šainović, u društvu Dragana Vasiljevića i Vlastimira Đorđevića, otkrili su bistu Stevanovića, uz komentar da je Stevanović bio „častan, vrstan i kvalitetan policajac i veliki patriota”.⁸³

**Obrad Stevanović je tokom ratova 1990-ih bio komandant Posebnih jedinica policije koje su učestvovalе u ratnim zločinima na Kosovu što potvrđuje presuda Vlastimiru Đorđeviću pred MKSJ. Na suđenju Slobodanu Miloševiću, otkrivena su Stevanovićeва saznanja o prikrivanju tela ubijenih kosovskih Albanaca.*

Slobodan Milošević

Snežana Paunović, ministarka državne uprave i lokalne samouprave, je u junu, na Vidovdan, na svom Instagram nalogu podelila fotografiju Slobodana Miloševića na Gazimestanu 1989. godine, uz prateći tekst: „Nikada mu nisu oprostili Vidovdan na Gazimestanu, nisu oprostili buđenje nacionalne svesti zahvljujući njemu”.⁸⁴

U emisiji „Relativizacija” Ljiljane Smajlović u decembru, Marko Milošević, narodni poslanik SPS-a i unuk Slobodana Miloševića, zapitao se „kako je moguće da poslanicima koji su bili deo tadašnje vlasti nije smetalo kršenje Ustava kada je u pitanju izručenje građana Haškom tribunalu”.⁸⁵ U ovom gostovanju pohvalio je svog dedu rekavši da je Slobodan Milošević u Hagu branio ceo srpski narod od optužbi za genocid. Istog meseca su Marko Milošević, Ivica Dačić i Snežana Paunović, na obeležavanju 35 godina postojanja Zlatiborskog odbora SPS, pevali pesmu posvećenu Slobodanu Miloševiću: „Slobodane, Slobodane, naše rosno cveće, Srbija te, Srbija te zaboraviti neće”.⁸⁶

81 „Koja je uloga posebnih jedinica policije? - JUTRO”, Prva, 26. maj 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=-5qy4c5MGP8>

82 M.R., „Heroji otadžbine na jednom mestu! Tribina 'U čast i slavu komandantu PJP, generalu Obradu Stevanoviću'”, Telegraf, 22. maj 2025, <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/4112803-heroji-otadzbine-na-jednom-mestu-tribina-u-cast-i-slavu-komandantu-pjp-generalu-obradu-stevanovicu>

83 Objava na Instagram nalogu Ministarstva unutrašnjih poslova, 8. novembar 2025, https://www.instagram.com/p/DQzAHY6j00I/?img_index=6

84 Objava na Instagram nalogu Snežane Paunović, 28. jun 2025, https://www.instagram.com/p/DLb-80gMFSJ/?img_index=1

85 „Marko Milošević: Nismo 1999. pobedili NATO, ali tad nismo ni ostali bez Kosova”, Relativizacija, 11. decembar 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=9f1ZEfpojs>

86 „'SLOBODANE, NAŠE ROSNO CVEĆE' Dačić i unuk Miloševića pevali pesmu o bivšem predsedniku na proslavi SPS-a na Zlatiboru [VIDEO]”, Blic, 28. decembar 2025, <https://www.blic.rs/vesti/politika/dacic-i-slobin-unuk-pevali-pesmu-o-bivsem-predsedniku-slobodane-nase-rosno-cvece/xwzd7gp>

**Slobodan Milošević je tokom 1990-ih godina bio predsednik Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije. MKSJ ga je optužio za zločine počinjene u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Kosovu i to, između ostalog, za genocid, saučesništvo u genocidu, deportacije, ubistva, progone na političkoj, rasnoj i verskoj osnovi, istrebljenje, zatočenje i mučenje. Suđenje je počelo 2002. godine. Milošević je preminuo u pritvoru 2006. godine, pre okončanja suđenja.*

Dragoslav Bokan

Dragoslava Bokana Vlada Srbije imenovala je u junu za predsednika Upravnog odbora Narodnog pozorišta u Beogradu.⁸⁷ Bokan je takođe član Saveta Filološkog fakulteta od 2023. godine uprkos peticiji studenata ovog fakulteta iz iste godine.

**Dragoslav Bokan je osnivač nekadašnje paravojne jedinice „Beli orlovi” koja je učestvovala u ratu u Hrvatskoj i BiH i koja se dovodi u vezu sa ratnim zločinima koje je počinila grupa oko Milana Lukića kao što su otmica u Štrpcima i Sjeverinu ali i niz zločina u istočnoj BiH, kao što su svirepi zločini u Višegradu.*

Prakse poricanja pojedinih ratnih zločina

Genocid u Srebrenici

Kao i prethodnih godina, pojedinačno najporicaniji zločin, kako od strane predstavnika vlasti, tako i od strane šire javnosti, jeste genocid u Srebrenici.

Aleksandar Vulin, tadašnji potpredsednik Vlade, je u februaru, komentarišući i kritikujući proteste i blokade u Srbiji, izjavio da očekuje da „posle Marine Abramović i Madone proteste u Srbiji podrži i Bono Vox, ovaj trojac do sada nije propustio priliku da podrži bombardovanje Srbije i da osudi Srbe za opsadu Sarajeva i lažni genocid u Srebrenici.”⁸⁸ U istom tonu, istog meseca, Nikola Selaković je izjavio da je cilj protesta i blokada slabljenje Srbije i da se slaba Srbija natera da prihvati i prizna, između ostalog,

⁸⁷ „Osnivač paravojne jedinice na čelu Upravnog odbora Narodnog pozorišta u Beogradu”, Radio Slobodna Evropa, 19. jun 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/dragoslav-bokan-narodno-pozoriste-beograd-srbija/33449207.html>

⁸⁸ „Vulin: Nedostaje samo podrška Bono Voksa”, Politika, 2. februar 2025, <https://www.politika.rs/sr/clanak/658593/vulin-nedostaje-samo-podrška-bono-voksa>

„da je u Srebrenici izvršen genocid i da smo mi genocidan narod”.⁸⁹ U maju je Aleksandar Vučić izneo svoju kritiku na račun studentskih protesta, navodeći da će studenti morati da iskažu svoje političke stavove i da će to uključivati i da je u Srebrenici počinjen genocid.⁹⁰ Vučić je i u junu imao sličan komentar kada je izjavio da studenti „nisu spremni ni da se izjasne ni po pitanju Srebrenice da li je to bio težak zločin ili je to bio genocid zato što bi time naljutili neke od svojih vitalnih i ključnih sponzora”.⁹¹ Mada je na samu godišnjicu genocida izjavio saučešće porodicama žrtava, Vučić ovaj zločin nije nazvao genocidom.⁹² S druge strane, njegova stranačka koleginica Ana Brnabić je istog dana odlučno negirala kvalifikaciju zločina u Srebrenici kao genocida, rekavši da „apsolutno nije genocid”, dodajući da je „genocid ono što se desilo Srbima u NDH tokom Drugog svetskog rata”.⁹³

Na Svečanoj akademiji i dodeli priznanja borcima u „Odbrambeno-otadžbinskom ratu 1991-1999”, održanoj u Rumi, Đurđević Stamenkovski je, između ostalog, navela da „onaj ko zna šta su radili naši borci u Republici Srpskoj, ne može nasesti na podvalu nekih koji tvrde da je Srbija vršila genocid, kao i da je Republika Srpska genocidna tvorevina”.⁹⁴

U avgustu je Dragutin Matanović, član borda direktora NIS-a, objavio kolumnu na internet portalu Informera u kojem je Aidu Ćorović nazvao „tvrdokornom antisrpkinjom” koja od studenata koji protestuju traži pomoć da se „Srbi nateraju da priznaju da su genocidni”, dodajući i da su mnogi opozicioni političari „na doslednoj antisrpskoj poziciji” time što osuđuju negiranje genocida u Srebrenici.⁹⁵

**Tokom većeg dela rata u BiH, grad Srebrenica u istočnoj Bosni bio je enklava u kojoj su utočište našle desetine hiljada bosanskih Muslimana/Bošnjaka bežeći iz okolnih područja od napda snaga bosanskih Srba. U martu 1995. godine, Radovan Karadžić, predsednik Republike Srpske i vrhovni komandant VRS, naložio je snagama bosanskih Srba da muslimansko stanovništvo eliminišu iz enklava Srebrenica i Žepa. U julu 1995. godine ubijeno je ili nestalo blizu 8000 muslimanskih muškaraca i dečaka, a prisilno je premešteno oko 30.000 žena, dece i staraca. MKSJ i MRMKS sudili su dvadesetorici pojedinaca za zločine počinjene u Srebrenici u julu 1995. godine, od*

89 „Nikola Selaković: Do izlaza iz trenutne situacije jedino dijalogom”, Politika, 18. februar 2025, <https://www.politika.rs/sr/clanak/661913/nikola-selakovic-do-izlaza-iz-trenutne-situacije-jedino-dijalogom>

90 „Vučić studente nazvao banditima, proteste 'putujucim cirkusom', pominjao i Srebrenicu”, Fokus.ba, 21. maj 2025, <https://www.fokus.ba/vijesti/globus/vucic-studente-nazvao-banditima-proteste-putujucim-cirkusom-pominjao-i-srebrenicu/3462583/>

91 „Vučić: Nikada nisam ni imao ni koristio Skaj aplikaciju, niti bilo ko iz moje porodice”, RTS Sajt – Zvanični kanal, 3. jun 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=JWcuHFupLGU>

92 „Vučić na engleskom izrazio saučešće porodicama ubijenih u Srebrenici”, N1, 11. jul 2025, <https://n1info.rs/vesti/vucic-na-engleskom-izrazio-saucesce-porodicama-ubijenih-u-srebrenici/>

93 Isto

94 „Đurđević sa herojima Košara i Paštrika: Dali ste sve, samo da biste imali nas!”, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 29. jun 2026, <https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/djurdjjevic-sa-herojima-kosara-i-pastrika-dali-ste-sve-samo-da-biste-imali-nas>

95 „Kolumna Dragana Matanovića: Da ne zaboravimo zločine počinjene u Kravici i Bratuncu”, Informer, 1. avgust 2025, <https://informer.rs/politika/kolumne/1039848/dragutin-matanovic-kolumna>

kojih su Radovan Karadžić, Ljubiša Beara, Željko Tolimir, Vujadin Popović, Radislav Krstić i Ratko Mladić osuđeni za genocid. Međunarodni sud pravde (MSP) je u presudi iz 2007. godine u postupku BiH protiv SRJ, kasnije Srbije utvrdio da je država Srbija prekršila Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida time što nije učinila sve što je bilo u njenoj moći da spreči genocid, nije kaznila niti predala počiniocima MKSJ, te je prekršila svoje obaveze da poštuje privremene mere MSP-a.

Ratni zločini na Kosovu

Povodom godišnjice zločina u Račku, Milovan Drecun je izjavio da „dve i po decenije traje pokušaj da se istina o Račku pretvori u laž i da se taj događaj prikaže kao navodni masakr“, navodeći da je u pitanju bila antiteroristička akcija i da nisu stradali civili.⁹⁶

Povodom godišnjice proglašenja nezavisnosti Kosova, Kancelarija za Kosovo i Metohiju Vlade Srbije objavila je saopštenje u kojem navodi da je „secesionsitički pokret na Kosovu i Metohiji našem regionu doneo stradanja, omraze, egzoduse, nazadovanje i hroničnu nestabilnost“, te da su „zbog ideje takozvanog ‘nezavisnog Kosova’ stradali mnogi Albanci, Srbi i pripadnici drugih naroda“,⁹⁷ pritom ignorišući kontekst u kojem je došlo do secesije Kosova, uključujući masovno kršenje ljudskih prava albanskog stanovništva od strane srpskih vlasti tokom 1990-ih godina. Na manifestaciji organizovanoj povodom godišnjice početka NATO bombardovanja Srbije 1999. godina, Aleksandar Vučić se u svom govoru naveo da „mi nemamo čega da se stidimo“, dodajući: „Neka je večna slava našim junacima, herojima koji su se borili za slobodu (...) Beskrajno hvala onima koji su pokazali da čojstvo i junaštvo nemaju granice“.⁹⁸ Manifestaciji su prisustvovali predsednica Narodne skupštine, predsednik Vlade, ministri, narodni poslanici, načelnik Generalštaba i članovi kolegijuma ministra odbrane i predstavnici lokalne samouprave.

U martu je na zvaničnoj internet stranici Radio Televizije Srbije objavljen kratak tekst o zločinu u Račku u kojem se negira ovaj zločin i citira bivši istražni sudija Danica Marinović koja je pred Haškim tribunalom svedočila u korist Slobodana Miloševića hvaleći se da niko nije optužen ni osuđen za masakr u Račku.⁹⁹ Uz to, u tekstu se postavlja pitanje „šta je uopšte bio razlog da se NATO alijansa obruši na jednu malu evropsku zemlju“, navodeći pritom da je u bombardovanju poginulo između 1200 i 2500 ljudi.¹⁰⁰

96 „Drecun: Činjenice o Račku potpuno drugačije od lažnog narativa Prištine“, Kosovo Online, 14. januar 2025, <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/drecun-cinjenice-o-racku-potpuno-drugacije-od-laznog-narativa-pristine-14-1-2025>

97 „Priština proslavlja nepostojeći praznik nepostojeće države, Srbija nikada neće pristati na otmamanje sopstvene teritorije“, Kancelarija za Kosovo i Metohiju Vlade Republike Srbije, 17. februar 2025, <https://www.kim.gov.rs/v5774.php>

98 „Predsednik Vučić: Beskrajno hvala onima koji su pokazali da čojstvo i junaštvo nemaju granicu“, Ministarstvo odbrane Republike Srbije, 24. mart 2025, <https://www.mod.gov.rs/cir/22129/predsednik-vucic-beskrajno-hvala-onima-koji-su-pokazali-da-cojstvo-i-junastvo-nemaju-granicu22129>

99 „Račak – neistina koja je bila okidač za bombardovanje SRJ“, RTS, 25. mart 2025, [https://www.rts.rs/lat/rts/dijaspora/srbija-na-vezi/5681809/racak---](https://www.rts.rs/lat/rts/dijaspora/srbija-na-vezi/5681809/racak---neistina-koja-je-bila-okidac-za-bombardovanje-srj.html)

100 Isto

U martu u intervjuu za švajcarski list Veltvohe, Vučić je cinično komentarisao NATO bombardovanje, poredeći ga sa ruskom agresijom na Ukrajinu: „A kad treba da kažu jednu rečenicu, kažu, pa izbegli smo veliku humanitarnu katastrofu na Kosovu. Potpuno istu rečenicu koju su koristili Rusi u Donjecku i Lugansku. I sad pitam svoje prijatelje na Zapadu, recite mi šta ste radili 1999. godine?”¹⁰¹ Naveo je i da je NATO našao „dovoljan razlog, kao i uvek, jedan incident (Račak, prim. aut.) za koji verujemo da je antiteroristička bitka protiv dobro naoružanih terorista na Kosovu, i govorili su da su tih 50, 52 ljudi bili civili i to su iskoristili kao razlog za konačnu odluku protiv Srbije”.¹⁰²

U junu je Miloš Vučević, predsednik SNS-a i savetnik Predsednika Republike za regionalna pitanja sa bajkerima krenuo iz Novog Sada kako bi podržali pristalice režima u improvizovanom kampu u Pionirskom parku u Beogradu. Tom prilikom je Vučević dao izjavu za TV Informer u kojoj je kritikovao studentske proteste, navodeći da mnogi koji u tim protestima učestvuju su oni koji „ne samo da hoće da priznaju Kosovo, oni hoće da kažu da smo mi genocidni narod, da smo počinili genocide (...) ne zaboravite da je Nataša Kandić rekla da treba ići na Vidovdan da se pale sveće u Batajnicu gde su tobože masovne albanske grobnice”.¹⁰³

Milica Đurđević Stamenkovski je u julu, komentarišući incident u Novom Pazaru u kojem su nezadovoljni građani pogodili flašom u glavu načelnika policije u ovom gradu, Nermina Ljajića, izjavila da „ta slika, nažalost, neodoljivo podseća na prizore iz 1981. godine, kada su albanski separatisti na Kosovu i Metohiji, pod plaštom studentskih protesta, isturili decu i mlade u prve redove, a iza njih nosili parole: ‘Kosovo Republika’”.¹⁰⁴ U avgustu je prisustvovala pomen-parastosu poginulim pripadnicima 124. interventne brigade Posebnih jedinica policije, koja je dovođena u vezu ratnim zločinima tokom rata na Kosovu. Ministarka se, takođe, fotografisala sa zastavom 549. motorizovane brigade Vojske Jugoslavije u čijoj su zoni odgovornosti srpske snage ubile više hiljada albanskih civila.¹⁰⁵

Povodom protesta koji je u oktobru u Tirani organizovan kao podrška bivšim liderima OVK kojima se sudi pred Specijalizovanim većima Kosova u Hagu, Šaip Kamberi, narodni poslanik albanske nacionalnosti u Skupštini Srbije, na svom Facebook nalogu podelio je fotografiju sa protesta uz opis: „Borba OVK protiv fašizma bila je i ostaće večno čista”.¹⁰⁶ Ovakvom objavom nesumnjivo

101 „Vučić za Veltvohe: Sve što nam je Zapad uradio vraća se kao bumerang, bombardovanje bilo presedan”, RTV, 25. mart 2025, https://www.rtv.rs/sr_lat/politika/vucic-sve-sto-nam-je-zapad-uradio-vraca-se-kao-bumerang-bombardovanje-bilo-presedan_1616194.html

102 Isto

103 „Srbija se voli i čuva na Vidovdan”: Vučević sa bajkerima krenuo da podrži studente u Pionirskom parku (VIDEO)”, Informer, 28. jun 2025, <https://informer.rs/politika/vesti/1029779/milos-vucevic-bajkeri-pionirski-park>

104 Đurđević Stamenkovski: Scene iz Novog Pazara podsećaju na Kosovo 1981. godine”, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 29. jul 2026, <https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/djurdjovic-stamenkovski-scene-iz-novog-pazara-podsecaju-na-kosovo-1981-godine>

105 „Đurđević sa boricima u Žiči: Vaš podvig nas obavezuje da sačuvamo Srbiju”, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 30. avgust 2025, <https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/djurdjovic-sa-boricima-u-zici-vas-podvig-nas-obavezuje-da-sacuvamo-srbiju>

106 Objava na Facebook nalogu Šaipa Kamberija, 17. oktobar 2025, <https://www.facebook.com/photo?fbid=1278897694040523&set=a.327246375872331>

je negirao zločine koje je OVK počinila nad pripadnicima srpskog, albanskog i romskog naroda i drugih manjinskih grupa tokom rata na Kosovu.

Ratni zločini u Bosni i Hercegovini

Na svečanom defileu u Banjaluci organizovanim povodom Dana Republike Srpske, prisustvovala je delegacija iz Srbije koju su činili ministri i pripadnici Ministarstva odbrane i Vojske Srbije. Tom prilikom, Bratislav Gašić je čestitao Dan Republike Srpske, uz reči: „Zauvek ćemo čuvati ono naše što su nam preci ostavili”.¹⁰⁷ Okupljenima se obratio i Siniša Karan, ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske, koji je naveo da „danas slavimo našu državnost uz neizmernu zahvalnost svim herojima koji su učestvovali u odbrani Republike Srpske”.¹⁰⁸ Kao i na svim drugim sličnim manifestacijama i ceremonijama, i ovoga puta je izostalo spominjanje ratnih zločina i genocida počinjenog od strane vojnih i policijskih snaga Republike Srpske. Tako je i Miloš Vučević u objavi na svom Facebook nalogu naveo: „Neka nam ovaj dan bude podstrek da čuvamo i unapređujemo ono što su nam naši preci u borbi izborili i u amanet ostavili”.¹⁰⁹ U junu je u još jednoj svojoj objavi rat u Bosni i Hercegovini nazvao „odbrambeno-otadžbinskim”, navodeći da je važno da čuvamo „ono što je legat onih koji su platili najskuplju i najveću cenu, a to su ljudi koji su položili sopstvene živote za Republiku Srpsku”.¹¹⁰

Reagujući na optužbe na račun režima da je na velikom studentskom protestu 15. marta policija upotrebila zvučni top protiv demonstranata, Vučević je prokomentarisao da smo „kao narod umorni od tih laži, od Markala, Račka, ...”.¹¹¹

Povodom obeležavanja 26. godišnjice NATO bombardovanja gradonačelnik Novog Sada Žarko Mićin otvorio je izložbu fotografija iz časopisa „Strana propaganda i Srbi poslednjih decenija 20. veka”, autora Dejana Kragića u Istorijskom arhivu Vojvodine.¹¹² Kao jedna od propagandnih fotografija na izložbi je prikazana i fotografija sa naslovnice lista Tajm iz leta 1992. godine gde se vidi Fikret

107 „Ministar Gašić na svečanom defileu u Banjaluci povodom Dana Republike Srpske”, Ministarstvo odbrane Republike Srbije, 9. januar 2025, <https://www.mod.gov.rs/cir/21937/ministar-gasic-na-svecanom-defileu-u-banjaluci-povodom-dana-republike-srpske21937>

108 Isto

109 Objava na Facebook nalogu Miloša Vučevića, 28. februar 2025, https://www.facebook.com/milosvucevicsns/posts/pfbid0r7qRsn2h5E4rjXDN56PmyqP5DfXGoSqRonk8HQ6kmerRYhCjU9JcamWxBgaCXoUl?notif_id=1740776133733237¬if_t=notify_me_page&ref=notif

110 Objava na Facebook nalogu Miloša Vučevića, 10. jun 2025, <https://www.facebook.com/reel/1225858252574516>

111 N.Š., „Propagandna mašinerija u punoj snazi – Vučević: Srbi su umorni od laži poput Markala”, oslobodjenje.ba, 18. mart 2025, <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/propagandna-masinerija-u-punoj-snazi-vucevic-srbi-su-umorni-od-lazi-poput-markala-1028946/>

112 RTV Vojvodine, Otvorena izložba “Strana propaganda i Srbi poslednjih decenija 20. veka” u Arhivu Novog Sada, 24.3.2025: https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/otvorena-izlozba-strana-propaganda-i-srbi-poslednjih-decenija-20.-veka-u-arhivu-novog-sada_1615838.html

Alić kao zatočenik iza žice logora Trnopolje u Prijedoru, u jako lošem zdravstvenom stanju.¹¹³ Ovakav prikaz logoraškog iskustva u javnom prostoru predstavlja poricanje ratnih zločina u Prijedoru, u kojima su masovno stradali građani nesrpske nacionalnosti tokom devedesetih¹¹⁴. Ista izložba u maju 2025. godine bila je postavljena u Istorijskom arhivu Užica, a predsednik Udruženja novinara Srbije Živojin Rakočević otvorio je izložbu u ovom gradu.¹¹⁵

U aprilu je vlast organizovala „narodni sabor” pod nazivom „Ne damo Srbiju” ispred Doma Narodne skupštine, na kojem su prisustvovali brojni državni zvaničnici i na kojem se okupljenima obratio Aleksandar Vučić. Okupljene funkcionere i građane zabavljao je pevač Mirko Pajčin, poznatiji kao Baja Mali Knindža, čiji repertoar podrazumeva ratne pesme iz rata u Bosni i Hercegovini koje slave rat i ratne zločine.¹¹⁶

U intervjuu za bosanskohercegovački medij Klix u junu, Usume Zukorlić je relativizovao to što institucije i zvaničnici Srbije ne priznaju i negiraju presude međunarodnih sudova, a na pitanje novinarke kada će Srbija da izruči Bosni i Hercegovini Novaka Đukića, odgovornog za zločin na Tuzlanskoj kapiji 1995. godine, odgovorio je da je to stvar razgovora i dogovora između vlasti dve zemlje.¹¹⁷

Ratni zločini u Hrvatskoj

U julu je Vlada Srbije usvojila predlog Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja da se u kalendar državnih obeležavanja za 2026. godinu uvrsti i Dan sećanja na stradale Srbe u zločinačkoj akciji Bljesak i bitku na Paštriku, uz komentar Milice Đurđević Stamenkovski da je „naša dužnost da obeležavamo događaje koji ispisuju stranice naše istorije i da mlađim generacijama ostavimo u amanet znanje, ponos i samopouzdanje koje proističe iz istine”.¹¹⁸

Krajem godine, Boris Bratina, ministar informisanja i telekomunikacija, izjavio je da Hrvati moraju da budu kažnjeni za učestvovanje u Prvom i Drugom svetskom ratu, a posebno za događaje od 1990-ih godina do danas i da moraju da plate teritorijom.¹¹⁹

113 Nihad Kreševljaković, Al Džazira Balkans, Čovjek i fotografija: Fikret Alić, logoraš sa naslovnice Timea, 6.8.2022: <https://balkans.aljazeera.net/blogs/2022/8/6/covjek-i-fotografija-fikret-alic-logoras-sa-naslovnice-timea>

114 Logor Trnopolje, Glas žrtava, Mreža pomirenja „REKOM”: <https://www.glaszrtava.org/prijedor/trnopolje/>

115 Infoera, Izložba: Strana štampa i propaganda protiv Srba, 9.5.2025: <https://infoera.rs/2025/05/09/izlozba-strana-stampa-i-propaganda-protiv-srba/>

116 „Baja Mali Knindža je ovako podizao atmosferu usred Beograda: 'Ja sam srpski pevač i mesto mi je tu' [VIDEO]”, K1 info, 12. april 2025, <https://www.k1info.rs/vesti/politika/81138/baja-mali-knindza-na-saboru-ne-damo-srbiju/vest>

117 „Ministar Zukorlić gost Klix Studija o gorućim temama na Balkanu”, YouTube video, 24. jun 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=eLW3ELPceho>

118 „Bljesak i Paštrik prvi put u državnom programu”, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 17. jul 2025, <https://www.minrzs.gov.rs/srb-lat/aktuelnosti/vesti/bljesak-i-pastrik-prvi-put-u-drzavnom-programu>

119 „MEDVED I BRATINA U KLINČU Srpski ministar potkačio Hrvatsku, Ukrajinu i 'plaćanje teritorijom', odgovori stigili iz Zagreba i Kijeva: 'U zatvorena usta muva ne ulazi’”, Blic, 19. decembar 2025, <https://www.blic.rs/vesti/politika/boris-bratina-hrvatska-i-ukrajina-teritorijom-da-plate-ucesce-u-ratovima-reagovali/5bz0sv1>

Ratni zločini uopšte

Dorđe Milićević, ministar bez portfelja zadužen za koordinaciju aktivnosti i mera u oblasti odnosa sa dijasporom, na konferenciji martu na kojoj je predstavljen tim profesora, akademika i istaknutih ličnosti iz javnog i kulturnog života koji učestvuju u realizaciji projekta „Srpski nacionalni interes – juče, danas, sutra“, naveo je da je cilj projekta sistemska borba protiv istorijskog revizionizam sa kojim se srpski narod suočava vekovima.¹²⁰ Naglasio je da srpski narod nikada nije vodio osvajačke ratove i da „danas neki pokušavaju da nam oduzmu tu istinu i da žrtvu i oslobodioca pokažu kao agresora, a agresora kao žrtvu“.¹²¹

Na dodeli Boračkih spomenica u Kruševcu u oktobru, u društvu ministra odbrane, Milica Đurđević Stamenkovski je izjavila da je ova spomenica svedočanstvo jednog izazovnog vremena koje smo kao narod izdržali i da ona treba da ostane onima koji „danas žive u miru i stabilnosti i koji treba da znaju da je taj mir plaćen najskupljom cenom koju jedan narod može da podnese“.¹²²

Vaninstitucionalno poricanje

Tako je u junu u Srpskoj književnoj zadruzi predstavljena knjiga Radovana Karadžića „Crna bajka: sabrane pesme“, koju je Srpska književna zadruga objavila zajedno sa Srpskim narodnim vijećem Crne Gore i Centrom za srpske studije iz Banjaluke.¹²³ Na istom skupu Karadžiću je upućen telegram u kojem mu se čestita rođendan, uz reči podrške: „Sa verom i nadom da će pravda najzad pobediti i da ćemo buduće tvoje rođendane slaviti zajedno“. Telegram su potpisali neki od učesnika skupa, među njima i Miloš Ković i Milo Lompar, poznati profesori Univerziteta u Beogradu.

Srpska pravoslavna crkva još od 1990-ih godina ima zapaženu ulogu u poricanju ratnih zločina, veličanju osuđenih ratnih zločinaca i promociji samoviktimizirajućeg diskursa. Tako su na sahrani Nebojše Pavkovića u oktobru opelo služili episkopi šabački Jerotej i lišljanski i vojni Dositej. Episkop Dositej, kao izaslanik patrijarha Porfirija, prisutnima se obratio sledećim rečima: „Ovde, gde se spajaju zemlja i nebo, opraštamo se od jednog od sinova Srbije koji je svoj život proživeo u službi svom narodu i Otadžbini. (...) Kada su došli dani iskušenja, kada je pravda bila skrivena iza interesa moćnih, on je, kao mnogi pre njega, postao simbol nepravedno

120 „Milićević: 'Srpski nacionalni interesi juče, danas, sutra' se bori protiv revizionizma“, RTS, 26. mart 2025, <https://www.rts.rs/lat/rts/dijaspora/vesti/5682709/milicevic-srpski-nacionalni-interesi-juce-danas-sutra-se-bori-protiv-revizionizma.html>

121 Isto

122 „Đurđević Stamenkovski: Boračka spomenica je svedočanstvo teškog vremena koje smo hrabro izdržali“, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, 15. oktobar 2025, <https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/djurdjovic-stamenkovski-boracka-spomenica-je-svedocanstvo-teskog-vremena-koje-smo-hrabro-izdrzali>

123 „U sali SKZ predstavljena knjiga Radovana Karadžića – 'CRNA BAJKA: sabrane pesme'“, Srpska književna zadruga, 19. jun 2025, <https://srpskaknjizevnazadruga.rs/u-sali-skz-predstavljena-knjiga-radovana-karadzica-%e2%80%92-crna-bajka-sabrane-pesme/>

osuđenih. Ali, nije klonuo. Kao hrišćanin, prihvatio je svoj krst i poneo ga dostojanstveno, verujući da pravdu ne donosi čovek, već Bog, i da će poslednja reč ipak pripasti Bogu Istini. (...) U njegovoj sudbini ogleda se i sudbina našeg naroda; naroda koji zna šta znači stradati, ali i šta znači oprostiti; naroda koji se ne odriče svojih junaka, ali ih ni ne uzdiže iz gordosti, već iz blagodarnosti. (...) Hvala za primer postojanosti. Hvala za tišinu koja govori više od reči. Hvala za život koji je postao svedočanstvo. (...) Generale, svako vreme ima svoje borbe. Vi ste svoje vojevali časno. Neka Vas Gospod upokoji u društvu pravednika i neka Vaše ime ostane zapisano među onima koji su znali da služe, a ne da gospodare. Vaša žrtva, generale, nije bila uzaludna. (...) Blago onom ko na kraju svog života može reći one reči iz Svetog Pisma: Dobar rat ratovah, trku trčah, veru održah”.¹²⁴

Kuturno-istorijski centar „Srpska kruna” je u novembru posthumno odlikovao Pavkovića ordenom „Srpskog viteza časti – prvog reda” za „izuzetne zasluge časnog vršenja dužnosti u zaštiti ustavnog poretka i teritorijalne celovitosti Republike Srbije”.¹²⁵ Udruženje boraca heroja Košara i Paštrika i Udruženje veterana „Košare”, reagujući na izjavu aktivistkinje Mile Pajić koja je Pavkovića nazvala ratnim zločincem, poručili su da je „to nastavak antisrpske kampanje koja želi da preokrene isitnu i od žrtve napravi krivca”.¹²⁶ Istakli su i da je Pavković nepravedno osuđen u „političkom procesu”, a nije zločinac već heroj, a da „Mila Pajić bez imalo stida sipa otrovne reči i služi se tuđim interesima”.

Neretko i sami osuđeni ratni zločinci učestvuju u rasprostranjenim kampanjama poricanja zločina. Tako je Vojislav Šešelj na godišnjicu genocida u Srebrenici u Knez Mihailovoj ulici, u centru Beograda, promovisao svoju knjigu „U Srebrenici nije bilo genocida”.¹²⁷ Tom prilikom su pristalice i članovi Šešeljeve Srpske radikalne stranke jednoj aktivistkinji oteli transparent sa natpisom „Smrt fašizmu” i oterali je od štanda sa izloženim knjigama. Na TV Informer u novembru Šešelj je izjavio: „Ja se nisam složio kad su onaj bulevar prozvali Bulevarom Zorana Đinđića, ali sam ubeđen da će jednog dana poneti ime generala Ratka Mladića”.¹²⁸ Na ovo izjavu voditeljka programa je imala kratak komentar: „Da, tako bi trebalo, to bi bilo zaista pošteno”. U još jednom svom gostovanju, Šešelj je naveo da se generalu Radislavu Krstiću – osuđenom za genocid u Srebrenici koji je priznao počinjeni zločin – „omaklo” priznanje odgovornosti za genocid u Srebrenici i da je zbog toga izdajnik, kritikujući i Dragoljuba Ojdanića – osuđenog za ratne zločine na

124 „Episkopi Jerotej i Dositej služili opelo generalu Nebojši Pavkoviću”, Srpska pravoslavna crkva, 22. oktobar 2025, <https://spc.rs/sr/news/aktuelno//15004.episkopi-jerotej-i-dositej-sluzili-opelo-generalu-nebojsi-pavkovicu.html#>

125 „General-pukovnik Nebojša Pavković posthumno odlikovan ordenom 'Srpskog viteza časti – prvog reda'”, Radio Televizija Kragujevac, 6. novembar 2025, <https://rtk.co.rs/general-pukovnik-nebojsa-pavkovic-posthumno-odlikovan-ordenom-srpskog-viteza-casti-prvog-reda/>

126 „Udruženje veterana: General Pavković heroj koji je branio Srbiju, sramna izjava Mile Pajić”, Tanjug, 1. oktobar 2025, <https://www.tanjug.rs/srbija/politika/196205/udruzenja-veterana-general-pavkovic-heroj-koji-je-branio-srbiju-sramna-izjava-mile-pajic/est>

127 „Aktivisti SRS oteli transparent 'Smrt fašizmu' i oterali aktivistkinju koja ga je nosila”, N1, 11. jul 2025, <https://n1info.rs/vesti/aktivisti-srs-oteli-transparent-smrt-fasizmu-i-oterali-aktivistkinju-koja-ga-je-nosila/>

128 Objava na društvenoj mreži X, 15. novembar 2025, https://x.com/srpski_radikali/status/1989738065703915600?t=ZwUiHN1iaqggAaY2t_EaNA&s=19

Kosovu – koji je priznao zločine kako bi ranije bio pušten iz zatvora.¹²⁹ Takođe, Šešelj je izjavio da se on i njegova stranka zalažu za to da se svako ko kaže da je u Srebrenici izvršen genocid sankcioniše zatvorskom kaznom.¹³⁰

Vladimir Lazarević je u gostovanju na TV Informer pozdravio povratak Pavkovića u Srbiju uz reči: „General Pavković već više od 20 godina robija na pravdi Boga, zato što je to želja i moć onih koji su nas ubijali i pustošili nam zemlju. (...) To je uobičajena praksa tog takozvanog Haškog tribunala. Oni traže, ne samo priznanje, već i nagodbu. U okviru nagodbe traže priznanje navodnih zločina koji su počinjeni za vreme odbrane naše zemlje”.¹³¹

Na Vidovdan, kada je održan veliki studentski protest, pristalice režima su ispred Doma Narodne skupštine u improvizovanom kampu postavile veliki transparent sa porukom upućenom studentima koji protestuju „Blokaderi zapamtite, Srbija nije genocidna država”.¹³²

Na Fakultetu političkih nauka u Beogradu u decembru održana je projekcija filma „Republika Srpska, borba za slobodu”, autora Borisa Malagurskog, koju je organizovala studentska organizacija Srpski politički forum sa ovog fakulteta.¹³³ U filmu je predstavljeno jednostrano viđenje rata u Bosni i Hercegovini, uz relativizaciju i poricanje zločina počinjenih od strane srpskih snaga, poput opsade Sarajeva.¹³⁴

Krajem istog meseca u Beogradu održana je naučna konferencija pod nazivom „Politizacija ratnog zločina u Srebrenici” na kojoj je zaključeno da „u Srebrenici nije bilo genocida, jer nije postojala namera da se uništi celo bošnjačko stanovništvo, već da je namera bila da se zločin politizuje protiv Srba”.¹³⁵ Na konferenciji su učestvovali, između ostalih, Vinko Pandurević, Aleksandar Pavić i Gideon Grajft, izraelski istoričar koji je domaćoj javnosti poznat zbog negiranja genocida u Srebrenici.¹³⁶ Konferenciju je organizovao Evroazijski bezbednosni forum koji predvodi Mitar Kovač. On je bivši profesor na beogradskoj Vojnoj akademiji, bio je veštak odbrane na suđenju Ratku Mladiću 2015. godine i poznat je od ranije po poricanju genocida u Srebrenici.

129 „Kod generala Pavkovića nema nikakve krivice! Šešelj o haškim optuženicama: Za ove je rekao da su izdajnici (VIDEO)”, Informer, 27. septembar 2025, <https://informer.rs/tv/live-tv/1054255/vojislav-sepselj-nebojsa-pavkovic-hag>

130 Slavko Roksandić, „Šešelj traži da se uvede novo krivično delo: Predlažemo 20 godina zatvora”, Alo, 12. jun 2025, <https://www.alo.rs/vesti/politika/276830/seselj-trazi-da-se-uvode-novo-krivicno-delo-predlazemo-20-godina-zatvora/vest.html>

131 „General nije prihvatio nikakve nagodbe! Lazarević o Pavkoviću: Hag mu je tražio da izda Srbiju i saborce (VIDEO)”, Informer, 29. septembar 2025, <https://informer.rs/politika/vesti/1054701/vladimir-lazarevic-nebojsa-pavkovic-hag-nagodba>

132 Vojin Radovanović, „U ‘Ćacilendu’ Vulin i novi transparent s porukom studentima u blokadama: Blokaderi, Srbija nije genocidna država (FOTO)”, Danas, 28. jun 2025, <https://www.danas.rs/vesti/politika/kod-cacilenda-razvijen-novi-transparent-s-porukom-studentima-u-blokadama-blokaderi-srbija-nije-genocidna-drzava/>

133 „Humanitarna projekcija filma ‘Republika Srpska, borba za slobodu’”, Fakultet političkih nauka, 3. decembar 2025, <https://www.fpn.bg.ac.rs/93988>

134 Film dostupan na linku <https://www.youtube.com/watch?v=9lTAKgX72wg>

135 „U Beogradu održana konferencija o Srebrenici: Nije bio genocid, politizuje se zločin”, RTV, 25. decembar 2025, https://rtv.rs/sr_lat/politika/u-beogradu-odrzana-konferencija-o-srebrenici-nije-bio-genocid-politizuje-se-zlocin_1681069.html

136 Konferencija dostupna na linku https://www.youtube.com/playlist?list=PLhDxzeTAV0JO_Q1Z1kGp9wqQzNG3yP298

Medijsko poricanje/medijska zloupotreba počinilaca

Pored institucija i predstavnika vlasti, među najznačajnijim i najvažnijim nosiocima narativa poricanja jesu mediji koji daju prostor i veličaju osuđene ratne zločince i često podstiču teme i diskusije koje negiraju ili relativizuju zločine počinjene tokom ratova 1990-ih. Ove prakse poricanja često uključuju i govor mržnje i diskriminaciju po nacionalnoj, verskoj i političkoj pripadnosti.

Dragan Vučićević, vlasnik i urednik tabloida Informer, je u specijalnoj emisiji na svojoj televiziji organizovanoj povodom povratka Pavkovića u Srbiju prokomentarisao: „Čim neko ima nešto da vam kaže protiv Nebojše Pavkovića znajte da je najgori odron, znajte da je najgori anti-Srbin“, nazivajući ga herojem, a presudom kojom je osuđen sramnom.¹³⁷

Upravo se na televiziji Informer, zajedno sa internet portalom, najčešće mogu videti osuđeni ratni zločinci, kao i predstavnici vlasti i ljudi iz različitih prorežimskih medija i organizacija i razni kvazieksperiti koji negiraju i relativizuju zločine i targetiraju neistomišljenike. Tako je Veselin Šljivančanin bio gost u emisiji indikativnog naziva „Neprijatelj vreba“ čija je tema bio Haški tribunal.¹³⁸ Šljivančanin je na istoj televiziji gostovao i povodom smrti Nebojše Pavkovića i izjavio, između ostalog, da Pavković zaslužuje da neki bulevar ponese njegovo ime.¹³⁹ Na predstavu o genocidu u Srebrenici „Njih više nema“, koju je pripremila organizacija Hartefakt, Informer je na svom portalu odreagovao rečima: „Promoteri blokadera u centru Beograda igraju šiptarsku predstavu o 'genocidu u Srebrenici', što je još jedna u nizu apsurdnih stvari koje dolaze od ljudi koji sve rade protiv svoje zemlje“.¹⁴⁰ U gostovanju na TV Informer u junu, Vesna Veizović, urednica internet portala Vaseljenska TV, između ostalog, negirala je genocid u Srebrenici i postojanje logora za Hrvate i Bošnjake u Srbiji tokom 1990-ih, dovodeći u vezu Natašu Kandić, Sonju Biserko i Dinka Gruhonjića sa studentskim protestima i blokadama u pokušaju da diskredituje proteste.¹⁴¹ Milana Vuković iz Centra za društvenu stabinost je na ovoj televiziji oštro kritikovala studentski pokret: „Neretko među blokaderima mi možemo naći ljude koji vrlo otvoreno na svojim mrežama promovišu narativ da se u Srebrenici desio genocid i koji konstantno pokušavaju srpskom narodu da

137 „Vučićević zaplakao zbog generala Pavkovića: Suze u programu uživo, urednik 'Informer' nije mogao da izdrži [VIDEO]“, Informer, 28. septembar 2025, <https://informer.rs/politika/vesti/1054612/dragan-j-vucicevic-o-generalu-nebojsi-pavkovicu>

138 „Neprijatelj vreba – Haški tribunal u srpskim sudovima?! Gost: Veselin Šljivančanin“, Informer, 29. maj 2025, https://www.youtube.com/watch?v=94zN_58VVfE

139 „Veselin Šljivančanin progovorio o Pavkoviću: Zašto general zaslužuje da dobije ulicu u Beogradu?!“, Informer, 24. oktobar 2025, <https://informer.rs/politika/vesti/1060971/pavkovic-sljivancanin-vojska-vucic>

140 „Bruka! Promoteri blokadera usred Beograda igraju šiptarsku predstavu o 'genocidu u Srebrenici' – među njima i Mirjana Karanović! [FOTO]“, Informer, 12. maj 2025, <https://informer.rs/politika/vesti/1016921/promoteri-blokadera-predstava>

141 „INFO JUTRO – Ovo su zaštitna lica blokadera“, Informer, 10. jun 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=D0mVcUuivC8>

prikače taj zločinački genocidni epitet”.¹⁴² Dragan Vasiljković je aktivnosti studenata koji protestuju nazvao „bezprizornim” u emisiji koja je ponela naziv „Srbi vole Vučića, blokaderi ustaše”.¹⁴³

Brojni drugi mediji, uključujući i one sa nacionalnom dozvolom, daju svoj doprinos rasprostranjenim narativima koji negiraju ratne zločine i veličaju osuđene ratne zločince. Na TV Happy u julu, u emisiji u kojoj su gostovali Sonja Karadžić-Jovičević, ćerka Radovana Karadžića, i Tomo Kovač, bivši ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske, negirana je odgovornost Karadžića za genocid u Srebrenici, uz komentar da su nekadašnje vlasti u Srbiji učinile Karadžiću veliku nepravdu time što su ga izručile Haškom tribunalu.¹⁴⁴ Film „Anatomija obmane – Srebrenica” kojim se negiraju sudski utvrđene činjenice o genocidu u Srebrenici, u dve epizode 9. i 10. jula bio je prikazan na televiziji Prva koja ima nacionalnu dozvolu za emitovanje programa.¹⁴⁵

Dnevni list Politika je objavila kratak intervju sa Vladimirom Lazarevićem povodom godišnjice završetka NATO bombardovanja Srbije. U tekstu je Lazarević predstavljen kao „legendarni komandant Štaba i Prištinskog korpusa Treće armije VJ u najtežem periodu na Kosmetu”,¹⁴⁶ bez pomena da je Lazarević osuđeni ratni zločinac i da su na Kosovu počinjeni masovni zločini nad albanskim stanovništvom. Isti list je povodom Pavkovićeve smrti objavio tekst koji počinje rečima „Danas ti se Srbija obraća, tvoj narod – onaj kojem si služio bez interesa, bez kalkulacije, srcem i sa verom jednog vojnika”.¹⁴⁷ Autor teksta se dalje obraća pokojnom generalu: „Nijedna nepravda nije mogla da te skrši, jer si verovao da je istina spora, da će doći i da se poslednji sud ne drži u Hagu, već pred Bogom. (...) Tvoje ime će se spominjati ne u govorima, već u molitvama. Jer ti si bio više od generala – bio si zaveštanje svog roda. (...) Hvala ti, generale, za svaku bitku, za svaku žrtvu, za tišinu u kojoj si čuvao čast Srbije. Tvoj narod te neće zaboraviti – jer zaborav je izdaja, a Srbija izdaju ne poznaje”.¹⁴⁸

Pedrag Sarapa, voditelj jutarnjeg programa na TV Pink, je zajedno sa svojim gostima kritikovao studente i opoziciju povodom lokalnih izbora u Kosjeriću i tom prilikom izjavio da bi opoziciji „pozavideo i Vilijam Voker (šef OEBS-ove verifikacione misije tokom

142 „INFO JUTRO: Blokader šokirao javnost monstruoznom izjavom”, Informer, 14. jun 2025, YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=kE7vw_PtYRY&t=2253s

143 „INFO JUTRO – Srbi vole Vučića, blokaderi ustaše”, Informer, 6. jun 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=X1B7hZayMFk>

144 „17 godina od hapšenja Radovana Karadžića – Gnusna zavera protiv uticajnih Srba i ‘Direktiva 7’”, Jutarnji Program TV Happy, 21. jul 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=MoQs9E-mB0U>

145 Prva TV portal, “Anatomija obmane – Srebrenica” premijerno na Prvoj televiziji 9. i 10. jula!, 9.7.2025: <https://www.prva.rs/info/vesti/11051/anatomija-obmane-srebrenica-premijerno-na-prvoj-televiziji-9-i-10-jula/vest>

146 Toma Todorović, „Dan kada je prestala agresija NATO-a na našu zemlju”, Politika, 9. jun 2025, <https://www.politika.rs/sr/clanak/681472/dan-kada-je-prestala-agresija-nato-a-na-nasu-zemlju>

147 Vladimir Vuković, „Generale, hvala ti za sve”, Politika, 20. oktobar 2025, <https://www.politika.rs/scc/clanak/705035/pogledi/generale-hvala-ti-za-sve>

148 Isto

rata na Kosovu, prim. aut.) koji je presvlačio šiptarske teroriste u Račku”.¹⁴⁹ U avgustu su Večernje novosti na svom internet portalu objavile tekst o svedočenju svedoka protiv Slobodana Miloševića u slučaju zločina u Račku: „Prosto kao da to svedočenje, uz potpune izmišljotine, najbolje dokazuje kolike su razmere laži koje su izgovorene u haškim sudnicama i koliko se istina u Račku godinama zataškava, a promoviše se fama o navodnom zločinu srpskih snaga”.¹⁵⁰

Internet portal Republika je neposredno nakon Pavkovićeve smrti objavio tekst u kojem se detaljno objašnjava kako Haški tribunal „truje Srbe”, citirajući reči Biljane Plavšić, bivše predsednice Republike Srpske koja je osuđena za ratne zločine, da je Haški tribunal „zamišljen i napravljen tako da bude pakao za Srbe koji se u njemu nađu”.¹⁵¹

U emisiji „Teorije zavera” Saše Borojevića na televiziji B92, Jugoslav Petrušić, jedan od poznatih poricatelja genocida u Srebrenici, odgovornost za zločine počinjene tokom opsade Sarajeva (dva masakra na pijaci Markale i zločin u ulici Vase Miskina) i zločin na Tuzlanskoj kapiji pripisao je francuskim i holandskim oficirima.¹⁵² Tabloid Kurir je u maju kritikovao presudu kojom je Vojin Pavlović, predsednik udruženja „Istočna alternativa”, u Bosni i Hercegovini osuđen za negiranje genocida u Srebrenici i zbog transparenta sa likom Ratka Mladića.¹⁵³ U tekstu se navodi da je ova presuda „upozorenje svima onima koji javno izražavaju srpski stav o prošlosti”.¹⁵⁴

Estetika poricanja

Grafiti mržnje, murali ratnih zločinaca, huliganska ikonografija i emitovanje šovinističkih pokliča i pesama na javnim skupovima ili manifestacijama predstavljaju opšti audio vizuelni okvir praksi poricanja ratnih zločina iz devedesetih u Srbiji.

Uprkos ranijim upozorenjima Vladi Srbije poput izveštaja Komesarke za ljudska prava Saveta Evrope iz 2024. godine, da se uklone grafiti i murali kojima se slave ratni zločinci i širi mržnja poricajući teška kršenja ljudskih prava, tokom 2025. godine svedočili smo nastavku trenda ruženja javnog fizičkog prostora kroz grafite mržnje i murale ratnim zločincima. Kako su celu godinu obeležili građanski protesti predvođeni studentima u blokadi, tako je javni prostor bio dodatno zagađen pretećim i pogrđnim porukama

149 „Novo Jutro – Dea i Sarapa – prof. dr U. Šuvaković, P. Azdejković, V. Kokanović – 09.06.2025”, Novo jutro, 9. jun 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=G3kMnEShTN8>

150 „VIDEO SAM KAKO MU ČUPAJU SRCE’ Ovako su Albanci lagali o Račku, Milošević nije mogao da veruje šta sluša”, Novosti, 20. avgust 2025, <https://www.novosti.rs/vesti/politika/1519652/video-sam-kako-cupaju-srce-ovako-albanci-lagali-racku-milosevic-nije-mogao-veruje-sta-slusa>

151 Jovana Branković, „EVO KAKO TRUJU SRBE U ZATVORU U HAGU! Skoro svi dobili teške bolesti i umirali u najgorim mukama, potresna i šokantna svedočenja HAŠKE TORTURE!”, Republika, 21. oktobar 2025, <https://www.republika.rs/vesti/politika/703219/trovanje-srba-u-hagu-svedocenja-zatvorenika>

152 „Metak kao poruka”, Saša Borojević, 16. jun 2025, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=DiS-uc7Y3lw>

153 Luka Petković Majer, „Zbog rođendanske čestitke osuđen na dve i po godine zatvora! Čist primer progona Srba u BiH: Ne plašim ih se!”, Kurir, 29. maj 2025, <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/9683821/vojin-pavlovic-osudjen-u-bosni-i-hercegovini>

154 Isto

u najvećem broju slučajeva prema studentima u blokadi, univerzitetskim profesorima poput rektora Beogradskog univerziteta Vladana Đokića kao i protiv Tonina Picule, izvestioca Evropskog parlamenta za Srbiju.

Na osnovu pritužbe Inicijativa mladih za ljudska prava od 19. marta 2025. godine, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti uputio je 24. marta preporuku Ustanovi kulture Ćuprija da odmah obustavi realizaciju konkursa i iscrtavanje murala osuđenom ratnom zločincu Nebojši Pavkoviću. U preporuci upućenoj Ustanovi kulture Ćuprija, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti (PZR) je u skladu sa svojim ovlašćenjima iz člana 33. tačka 9. Zakona o zabrani diskriminacije, naveo je da realizacija konkursa za izradu murala Nebojše Pavkovića može dovesti do podsticanja mržnje i diskriminacije prema pripadnicima albanskog naroda u Srbiji. Takođe, realizacija takvog konkursa prema odluci PzR dovodi do sekundarne viktimizacije žrtava i njihovih porodica kao i narušavanja međunacionalnih i etničkih odnosa u zemlji.¹⁵⁵

U odluci po pritužbi Inicijative, PzR je skrenuo pažnju na to da izrada murala licu koje je osuđeno za teška krivična dela protiv međunarodnog prava, a koje se nalazi na odsluženju višegodišnje zatvorske kazne, nije u skladu sa razlogom osnivanja i ciljevima ustanova kulture. PZR je dopisom od 1. aprila 2025. godine obavestio Inicijativu mladih za ljudska prava da obustavljen konkurs za izradu murala Nebojše Pavkovića, kao i da je doneta odluka o obustavi javne nabavke za konkurs od strane Ustanove kulture Ćuprija. Na ovaj način iscrtavanje murala koji su posvećeni ratnim zločincima dokazano je kao oblik govora mržnje i predstavlja čin diskriminacije. Međutim, mesec dana nakon smrti Nebojše Pavkovića i kao posledica njegove glorifikacije od strane državnih zvaničnika nepoznati autori iscrtili su njegov mural u Aleksincu 18. novembra 2025. godine. Tokom 2025. godine nije uklonjen ni mural osuđeniku za zločine protiv čovečnosti Vladimiru Lazareviću koji je iscrtan u aprilu 2024. godine.

Grafit „Only one genocide on Balkans was against the Serbs” uz prateće homofobne poruke predsedniku Vučiću i nekoliko šablona sa likom Ratka Mladića u najprometnijem delu Beograda, u Knez Mihailovoj ulici gradske vlasti nisu uklonile ni tokom 2025. godine. Zbog toga su građani Beograda dan uoči obeležavanja 30. godišnjice genocida u Srebrenici uklonili ovaj grafit i vratili zid u prvobitno stanje. Međutim, 11. jula 2025. samo na stotinu metara ispred ove lokacije Srpska radikalna stranka organizovala je javni skup na kome su deljeni primerci knjige ratnog zločincina Vojislava Šešelja „Nije bilo genocida u Srebrenici”. Tokom tog skupa nekoliko učesnika skupa je ispisalo novi grafit koji je imao istu poruku kao naslov Šešeljeve knjige uz simbol sa četiri ocila i krstom uz potpis SRS-a. Međutim, udruženi građani Beograda su dan kasnije, 12. jula uklonili i ovaj sadržaj dok je reakcija komunalnih službi i tužilaštva u slučaju ponašanja članova SRS izostala. Na godišnjicu genocida u Srebrenici plakat sa porukom „Only one genocide on the Balkans was against the Serbs” pripadnici Narodnih patrola izlepili su na vrata kancelarije Inicijative mladih za ljudska prava.

¹⁵⁵ Inicijativa mladih za ljudska prava, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti preporučio da se hitno obustavi realizacija konkursa i iscrtavanje murala Nebojše Pavkovića u Ćupriji, 15.4.2025: <https://yih.rs/bhs/poverenik-za-zastitu-ravnopravnosti-preporucio-da-se-hitno-obustavi-realizacija-konkursa-i-iscrtavanje-murala-nebojse-pavkovića-u-ćupriji/>

Nakon intervencije građana da se ukloni jedan drugi grafit mržnje sa porukom „Kad se vojska na Kosovo vrati...” u blizini Brankovog mosta u Beogradu, Narodne patrole su obnovile grafit na kojim se poriče genocid u Srebrenici na početku Knez Mihailove ulice 31. decembra 2025. godine. Ovaj grafit nije uklonjen od strane komunalnih službi grada Beograda do zaključenja teksta ovog izveštaja.

Vojislav Šešelj je 13. novembra na Televiziji Informer izjavio kako je „ubeden da će Bulevar Zorana Đinđića poneti ime Ratka Mladića”. U ovoj ulici, na spoljnjem zidu zgrade iscrtan je veliki mural na kome piše „Bulevar Ratka Mladića” koji asocira na izlepljivanje ove ulice iz 2007. godine sa istom porukom. Akciju radikala predvodio je tadašnji generalni sekretar ove stranke Aleksandar Vučić. Tokom 2025. godine takođe nije uklonjen ovaj mural koji slavi osobu osuđenu za zločine protiv čovečnosti i genocid u Bosni i Hercegovini.

Grafiti i murali sa porukom „Kad se vojska na Kosovo vrati” i dalje su u velikom broju prisutni u javnom prostoru . Pored jasne militarističke poruke, ovim grafitima i muralima se poriču masovni ratni zločini koje su počinile snage Vojske Jugoslavije i policije Srbije tokom 1998. i 1999. godine nad kosovskim Albancima, koje uprkos presudama pred međunarodnih i domaćih sudova, vlasti u Srbiji aktivno negiraju.

Danijel Dašić, građevinski inženjer objavio je 23. septembra informaciju da je navodno državna revizorska institucija (DRI) utvrdila da je Ministarstvo građevinarstva po narudžbini Srpske napredne stranke platilo 217.000 evra za oslikavanje murala „Kad se vojska na Kosovo vrati...” Medutim, ova informacija nije se mogla naći u javno dostupnim izveštajima DRI. Istog dana ova institucija je demantovala Dašićeve navode. Kao reakcija na ovu vest, huliganska grupa „Delije Sever” je izdala saopštenje da su upravo oni ispisali većinu tih grafita, o svom trošku. Dodali su da su prvi takav grafit načinili navijači Partizana, a da je ova, kako su je nazvali, „srpska” stvar iznad svih drugih podela. Prema izjavi Delija Sever, reči „narodne pesme imaju za cilj „bodrenje narodnog duha i veru u oslobođenje”.

Građani i aktivisti koji su čistili zidove često su bili meta ekstremista, dobijali su pretnje, organizovane su hajke na društvenim mrežama, a nekima su u direktnom susretu huligani poručivali da ni slučajno ne diraju grafite koje iscrtavaju. U svim ovim slučajevima, reakcija nadležnih organa je izostala. Tokom 2024. i 2025. godine u nizu prekršajnih postupaka koji su vođeni protiv aktivistkinja i aktivista udruženja Krokodil i Inicijative mladih za ljudska prava zbog uklanjanja grafita istog sadržaja na javnoj ustanovi u Beogradu, dokazano je da čišćenje javnog prostora ne može biti okarakterisano kao prekršaj narušavanja javnog reda i mira.

Povodom dolaska Nebojše Pavkovića na lečenje u Srbiji, krajem septembra tabloid Informer je objavio informaciju da je postavljeno preko 200 led ekrana širom Srbije sa porukom „Dobrodošao generale! Vitezovi sa Košara. Parolu sa istim sadržajem razvili su huligani Delija Sever na utakmici fudbalskih klubova Crvene Zvezde i Radničkog iz Kragujevca 28. septembra. Kada je Pavković

preminuo 20. oktobra, na košarkaškim mečevima Crvene zvezde i Partizana, dva najveća sportska društva u zemlji, skandirane su pesme i postavljena velika platna od strane pojedinih huliganskih grupa kojima se Pavković veličao kao slavni general.

Tabela sa primerima institucionalnog poricanja

Datum	Izjava ili postupak	Predstavnik institucije	Zločin koji se poriče	Oblik poricanja
14.01.2025.	„Iz toga se videlo da nije bilo nikakvog zločina nad civilima, već da je to bio obračun i protivteroristička akcija u selu gde se nalazio štab terorističke brigade. Čak ni Haški tribunal nije mogao da ospori istinu i da je falsifikuje”.	Milovan Drecun, predsednik Odbora za odbranu i unutrašnje poslove Narodne skupštine Srbije	Ratni zločin u Račku	Banalno poricanje
17.02.2025.	„Secesionistički pokret na Kosovu i Metohiji je našem regionu doneo stradanja, omraze, egzoduse, nazadovanje i hroničnu nestabilnost. Zbog ideje takozvanog ‘nezavisnog Kosova’ stradali su mnogi Albanci, Srbi i pripadnici drugih naroda koji žive na Kosovu i Metohiji”.	Kancelarija za Kosovo i Metohiju	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Poricanje implikacija
18.02.2025.	„To je da prizna da je Kosovo neka posebna država, da prizna da je u Srebrenici izvršen genocid i da smo mi genocidni narod, da prizna i da kaže da Republika Srpska ne treba da postoji i da na kraju prizna i prihvati da Vojvodina nije Srbija. To vam je njihova politička agenda. I to je nešto protiv čega se mi borimo”.	Nikola Selaković, ministar kulture	Genocid u Srebrenici	Poricanje tumačenja

Datum	Izjava ili postupak	Predstavnik institucije	Zločin koji se poriče	Oblik poricanja
25.03.2025.	„I onda su našli dovoljan razlog, kao i uvek, jedan incident za koji verujemo da je antiteroristička bitka protiv dobro naoružanih terorista na Kosovu, i govorili su da su tih 50, 52 ljudi bili civili i to su iskoristili kao razlog za konačnu odluku protiv Srbije i započeli su bombardovanje Srbije, Novog Sada, Beograda, svih naših položaja na Kosovu i širom Srbije”.	Aleksandar Vučić, predsednik Republike Srbije	Ratni zločin u Račku	Banalno poricanje
26.03.2025.	„Srpski narod je uvek bio na strani slobode i uvek smo plaćali visoku cenu zbog toga. Mi smo narod koji je ustajao protiv okupatora i nikada nije vodio osvajačke ratove. Danas neki pokušavaju da nam oduzmu tu istinu i da žrtvu i oslobodioca pokažu kao agresora, a agresora kao žrtvu”.	Đorđe Milićević, ministar bez portfelja zadužen za koordinaciju aktivnosti i mera u oblasti odnosa sa dijasporom	Ratni zločini uopšte	Banalno poricanje
11.07.2025.	„Apsolutno nije genocid što ne znači da nije užasan ratni zločin. Genocid je ono što se desilo Srbima u NDH tokom Drugog svetskog rata”.	Ana Brnabić, predsednica Narodne skupštine	Genocid u Srebrenici	Poricanje tumačenja / Poricanje implikacija
30.08.2025.	Milica Đurđević Stamenkovski se fotografisala sa zastavom 549. motorizovane brigade.	Milica Đurđević Stamenkovski, ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Banalno poicanje

Datum	Izjava ili postupak	Predstavnik institucije	Zločin koji se poriče	Oblik poricanja
16.09.2025.	Demo Beriša na „velikom srpskom narodnom veselju” koje je organizovao Vojislav Šešelj i SRS u selu Hrtkovci.	Demo Beriša, ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog	Zločini protiv čovečnosti nad Hrvatima u Hrtkovcima	Banalno poricanje
17.10.2025.	„Borba OVK protiv fašizma bila je i ostaće večno čista”.	Šaip Kamberi, narodni poslanik	Ratni zločini OVK na Kosovu	Banalno poricanje
22.10.2025.	Osuđeni ratni zločinac Nebojša Pavković sahranjen uz najviše vojne počasti u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju u Beogradu.	Vlada Srbije	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Banalno poricanje

Tabela sa primerima vaninstitucionalnog poricanja

Datum	Izjava ili postupak	Subjekt poricanja	Ratni zločin koji se poriče	Oblik poricanja
14.06.2025.	„Neretko među blokaderima mi možemo naći ljude koji vrlo otvoreno na svojim mrežama promovišu narativ da se u Srebrenici desio genocid i koji konstantno pokušavaju srpskom narodu da prikače taj zločinački genocidni epitet”.	Milana Vuković, Centar za društvenu stabinost	Genocid u Srebrenici	Poricanje tumačenja
19.06.2025.	Telegram upućen Radovanu Karadžiću, sa rečima: „Sa verom i nadom da će pravda najzad pobediti i da ćemo buduće tvoje rođendane slaviti zajedno”.	Srpska književna zadruga	Genocid u Srebrenici	Poricanje tumačenja
11.07.2025.	Vojislav Šešelj na godišnjicu genocida u Srebrenici u Knez Mihailovoj ulici, u centru Beograda, promovisao svoju knjigu „U Srebrenici nije bilo genocida”.	Vojislav Šešelj, osuđeni ratni zločinac i predsednik SRS	Genocid u Srebrenici	Poricanje tumačenja
28.09.2025.	„Čim neko ima nešto da vam kaže protiv Nebojše Pavkovića znajte da je najgori odron, znajte da je najgori anti-Srbin”.	Dragan Vučićević, urednik tabloida Informer	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Banalno poricanje

Datum	Izjava ili postupak	Subjekt poricanja	Ratni zločin koji se poriče	Oblik poricanja
29.09.2025.	Vladimir Lazarević o povratku Nebojše Pavkovića u Srbiju: „General Pavković već više od 20 godina robija na pravdi Boga, zato što je to želja i moć onih koji su nas ubijali i pustošili nam zemlju. (...) To je uobičajena praksa tog takozvanog Haškog tribunala. Oni traže, ne samo priznanje, već i nagodbu. U okviru nagodbe traže priznanje navodnih zločina koji su počinjeni za vreme odbrane naše zemlje”.	Vladimir Lazarević, osuđeni ratni zločinac	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Banalno poricanje
22.10.2025.	Episkop Dositej održao govor na sahrani Nebojše Pavkovića: „Kada su došli dani iskušenja, kada je pravda bila skrivena iza interesa moćnih, on je, kao mnogi pre njega, postao simbol nepravedno osuđenih”.	Srpska pravoslavna crkva	Ratni zločini nad albanskim stanovništvom na Kosovu	Banalno poricanje
3.12.2025.	Projekcija filma „Republika Srpska, borba za slobodu”, autora Borisa Malagurskog na Fakultetu političkih nauka.	Fakultet političkih nauka, studentska organizacija Srpski politički forum	Ratni zločini u Bosni i Hercegovini	Poricanje implikacija

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

342.7-053.6:061.2"2026"

341.322.5"1992/1999"

ЂУРОВИЋ, Бранимир, 1999-

Stanje poricanja-Srbija 2025 : ratni zločinci kao zaslužni građani / [Branimir Đurović, Marko Milosavljević]. - Beograd : Inicijativa mladih za ljudska prava, 2026 [Beograd : Drastar list]. - 42 str. : tabele ; 21 cm

Kor. nasl. - Podatak o autorima preuzet iz impresuma. - Tiraž 100.

ISBN 978-86-85381-54-6

1. Милосављевић, Марко, 1991- [аутор]

а) Иницијатива младих за људска права -- 2026 б) Ратни злочинци -- Босна и Херцеговина -- 1992-1995 в) Ратни злочинци -- Косово и Метохија -- 1999

COBISS.SR-ID 196038153

Inicijativa mladih za ljudska prava
2026.
www.yihr.rs